

**UCHWAŁA NR XXIV/175/2016
RADY POWIATU NAMYSŁOWSKIEGO**

z dnia 21 września 2016 r.

w sprawie przyjęcia powiatowego programu opieki nad zabytkami pn.: "Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016-2019"

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 814) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446, Dz. U. z 2015 r. poz. 397, poz. 774 i poz.1505), Rada Powiatu Namysłowskiego uchwala co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się program opieki nad zabytkami pn.: "Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016-2019" stanowiący załącznik do uchwały.

2. Powiatowy program opieki nad zabytkami obejmuje obszar Powiatu Namysłowskiego w jego administracyjnych granicach.

3. Program, o którym mowa w niniejszej uchwale uzyskał pozytywną opinię Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Namysłowskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący Rady
Powiatu Namysłowskiego

Wojciech Próchnicki

Załącznik
do uchwały Nr XXIV/175/2016
Rady Powiatu Namysłowskiego
z dnia 21 września 2016 r

**Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego
na lata 2016 - 2019**

Opracowanie: Starostwo Powiatowe w Namysłowie
Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu

Namysłów, wrzesień 2016

Spis treści

Wstęp

1. Podstawa prawna opracowania Powiatowego programu opieki nad zabytkami
2. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 3.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 3.2. Relacje Powiatowego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa
4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Relacje Powiatowego programu opieki nad zabytkami na lata 2016 - 2019 z dokumentami wykonanymi na poziomie powiatu
 - 4.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego powiatu
 - 4.2.1. Charakterystyka powiatu
 - 4.2.2. Zarys historii obszaru powiatu
 - 4.2.3. Krajobraz kulturowy
 - 4.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
 - 4.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków
 - 4.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków ruchomych na terenie powiatu
 - 4.3.3. Zabytki archeologiczne
 - 4.4. Gminne ewidencje zabytków i Gminne programy opieki nad zabytkami na terenie powiatu
5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego powiatu . Analiza szans i zagrożeń
6. Założenia programowe
 - 6.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami
 - 6.2. Kierunki działań programu opieki nad zabytkami
 - 6.3. Zadania programu opieki nad zabytkami
7. Instrumentarium realizacji Powiatowego programu opieki nad zabytkami
8. Zasady oceny realizacji Powiatowego programu opieki nad zabytkami Powiatu Namysłowskiego
9. Źródła finansowania Powiatowego programu opieki nad zabytkami
10. Realizacja i finansowanie przez Powiat Namysłowski zadań z zakresu ochrony zabytków
11. Bibliografia

Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest problematyka związana z zachowaniem, ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego znajdującego się w granicach administracyjnych powiatu. Celem Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami (zwanego dalej Programem) jest określenie strategicznych działań służących ochronie zasobów kulturowych i historycznych (także dotyczących elementów przyrody) oraz wskazanie przedsięwzięć, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego, restauracji, rewitalizacji zabytków. Program stanowi również uzupełnienie pozostałych dokumentów strategicznych powiatu, ponieważ traktuje dziedzictwo kulturowe jako jeden z podstawowych zasobów wpływających na postrzeganie Powiatu Namysłowskiego jako obszaru atrakcyjnego pod względem turystycznym, a także społeczno – gospodarczym. Zarządzanie zasobem kulturowo – historycznym, jego właściwe eksponowanie, udostępnianie, promowanie, angażowanie w tym celu nowoczesnych technik może w znaczący sposób wpłynąć na rozwój lokalnej gospodarki. Program tworzy ramy instytucjonalno – organizacyjno – finansowe dla tych działań.

Efektom Programu będzie również wzrost świadomości społecznej i uwrażliwienie mieszkańców powiatu na kwestie związane z ochroną dóbr kultury oraz upowszechnienie wiedzy o zabytkach. Przyczyni się również w ten sposób do budowania lokalnej tożsamości, poprzez odwołanie do poczucia wspólnoty i wspólnego dziedzictwa.

Program opieki nad zabytkami Powiatu Namysłowskiego jest dokumentem służącym koordynacji działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Jednym z jego aspektów jest ułatwienie współpracy pomiędzy samorządem powiatowym, gminnym, a także właścicielami zabytków, które zlokalizowane są na obszarze powiatu, z poszanowaniem ustawowych kompetencji wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces ochrony dóbr kultury.

Niniejsze opracowanie sporządzono zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2014 poz. 1446) oraz z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Powiatowy program opieki nad zabytkami sporządzany jest przez Starostę, a następnie po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przyjęty przez Radę Powiatu. Następnie jest ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Sporządza się go na okres 4 lat. Co 2 lata Starosta przedstawia Radzie Powiatu sprawozdanie z wykonania programu.

1. Podstawa prawna opracowania Powiatowego programu opieki nad zabytkami

Wykonywanie zadań w zakresie opieki nad zabytkami jest jednym z ustawowych zadań własnych samorządów wszystkich szczebli.

Podstawę prawną opracowania Powiatowego programu opieki nad zabytkami stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2014 poz. 1446), która mówi o obowiązku sporządzania przez samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, na okres czterech lat programu opieki nad zabytkami. Wprowadzono do niej zmiany nowelą ustawy z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 75, poz. 474) oraz w 2014 r. Wpływ na jej zapisy miała również ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r., poz. 774), tzw. ustawa krajobrazowa.

Ustawa definiuje przedmiot ochrony (zabytek) jako: *„nieruchomości lub rzeczy ruchome, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”*.

Zgodnie z zapisami ustawy ochrona zabytków polega na w szczególności na aktywności administracji publicznej, która ma na celu stworzenie warunków prawnych, finansowych i organizacyjnych, służących zachowaniu, zagospodarowaniu i utrzymaniu zabytków, zapobieganie zagrożeniom, niszczeniu, niewłaściwemu użytkowaniu, uszczupleniu zasobów zabytków, a także kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Przywoływana ustawa w artykule 87 wskazuje na podmioty odpowiedzialne i cele opracowania programów opieki nad zabytkami:

„1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzenne go zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.”

2. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Ochrona dziedzictwa narodowego, w tym kulturowego, została objęta w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa.

1) Rola i zadania państwa w zakresie ochrony dziedzictwa określa **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**:

- **Art. 5:** „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.
- **Art. 6 ust. 1:** „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.
- **Art. 86:** „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.

O odpowiedzialności konstytucyjnej nie tylko Państwa, ale i każdego obywatela, za ochronę zabytków przypomina art. 82 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wskazując, że „obowiązkiem Obywatela [...] jest troska o dobro wspólne”.

2) Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. 2014 poz. 1446). Kluczowe z punktu widzenia niniejszego opracowania są następujące zapisy:

- **Art.4.** ustawy:

„Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”.

- **Art. 5** ustawy:

„Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;

- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury”.

- **Art. 6** ustawy:

„1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodziełami oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,

d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. *Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej”.*

W ustawie określone zostały prawne formy ochrony zabytków:

- **Art. 7.** ustawy:

„Formami ochrony zabytków są:

1) wpis do rejestru zabytków;

2) uznanie za pomnik historii;

3) utworzenie parku kulturowego;

4) *ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego”.*

- **Art. 18** ustawy

„1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;

3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami”.

- **Art. 21** ustawy:

„Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”.

- **Art. 22** ustawy:

„1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

4. Burmistrz, prezydent miasta, wójt prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków”.

Art. 89 ustawy:

„organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.”

Przedmiotową ustawę uszczegóławiają inne akty wykonawcze, przede wszystkim rozporządzenia ministerialne:

- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 8 kwietnia 2002 r. w sprawie społecznej opieki nad zabytkami (Dz.U. Nr 56, poz. 508),
- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r. Nr 30, poz. 259),
- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 650),
- rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. Nr 89, poz. 510),
- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 lipca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. poz. 784),
- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153),
- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2014, poz. 399),
- rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. poz. 110),
- rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury (Dz. U. poz. 1275).

3) zgodnie z **Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 poz. 1445)**

- **Art. 4 ust. 1, punkt 7** ustawy:

„Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie: [...] 7) kultury i ochrony dóbr kultury.”

Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (t. j. Dz. U. 2015 poz. 199),
- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane** (t. j. Dz. U. 2013 poz. 1409),
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska** (t. j. Dz. U. 2013 poz. 1232),
- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (t. j. Dz. U. 2013 poz. 627),
- **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (t. j. Dz. U. 2014 poz. 518),
- **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (t. j. Dz. U. 2012 poz. 406),
- **Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach** (t. j. Dz. U. 2012 poz. 987),
- **Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach** (t. j. Dz. U. 2012 poz. 642, ze zm),
- **Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach** (t. j. Dz. U. 2011 nr 123 poz. 698, ze zm.) .

Międzynarodowe dokumenty określające zasady i metody ochrony dziedzictwa kulturowego.

1) akty prawne UNESCO:

- *Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokół o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212) oraz Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999 r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 248),*
- *Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury sporządzona w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r. (Dz. U. z 1974 r. Nr 20, poz. 106),*
- *Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji (Dz. U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190),*
- *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 172, poz. 1018),*
- *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 215, poz. 1585).*

- *Rekomendacja w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego (Historic Urban Landscape Recommendation – Rekomendacja HUL)*, Paryż 2011.

2) akty prawne instytucji europejskich

Konwencje Rady Europy :

- *Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona) sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 120, poz. 564)*,
- *Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy sporządzona w Grenadzie dnia 3 października 1985 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 210)*,
- *Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98)*.

Najważniejsze akty prawne instytucji europejskich:

- *Europejska Konwencja Kulturalna*, Paryż 1954,
- *Konwencja ramowa Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa*, Faro 2005.

3) międzynarodowe dokumenty doktrynalne

- *Międzynarodowa Karta Konserwacji i Restauracji Zabytków i Miejsc Zabytkowych (Karta Wenecka)*, Wenecja 1964,
- *The Burra Charter – The Australia ICOMOS charter for the conservation of places of cultural significance*, Burra 1979,
- *Międzynarodowa Karta Ogrodów IFLA-ICOMOS (Karta Florencka)*, Florencja 1981,
- *Międzynarodowa Karta Ochrony Miast Historycznych ICOMOS*, Toledo-Waszyngton 1987,
- *Karta Ochrony i Zarządzania Dziedzictwem Archeologicznym*, Lozanna 1990,
- *Karta Ochrony i Zarządzania Podwodnym Dziedzictwem Kulturowym*, Sofia 1996,
- *Principles for the recording of monuments, groups of buildings and sites*, Sofia 1996,
- *Międzynarodowa Karta Turystyki Kulturowej*, Mexico City 1999,
- *Zasady Ochrony Historycznych Budynków Drewnianych*, Mexico City 1999,
- *Charter on the Built Vernacular Heritage*, Mexico City 1999,
- *Charter on principles for the analysis, conservation and structural restoration of architectural heritage*, Victoria Falls 2003,
- *Zasady ochrony i konserwacji malowideł ściennych*, Victoria Falls 2003,
- *Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas*, Xi'an 2005.

3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

3.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016-2019 jest zbieżny z zadaniami i celami państwa zawartymi w dokumentach strategicznych, które dotyczą ram formalnoprawnych w sferze ochrony zabytków, m.in.:

- **Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2014 - 2017**

Programu zakłada ujednoczenie polityki konserwatorskiej w wymiarze ogólnokrajowym oraz ułatwienie skoordynowanie działań wielu podmiotów skoncentrowanych na ochronie zabytków, tj.: organów konserwatorskich, instytucji kultury i osób prywatnych zaangażowanych w społeczną opiekę nad zabytkami.

Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków – jest celem głównym programu.

Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce:

- porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych;
- przygotowanie ratyfikacji „Konwencji UNESCO ds. ochrony dziedzictwa podwodnego”;
- wypracowanie jednolitych standardów działań konserwatorskich w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych;
- wzmocnienie ochrony krajobrazu kulturowego;
- opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych;
- przygotowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków;
- realizacja badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) na obszarach szczególnie istotnych ze względu na zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego.

Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków (chodzi o osiągnięcie większego efektu niż wynika to z sumy podjętych działań):

- zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków przez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach;
- wypracowanie standardów pozwalających na lepszy przepływ informacji między organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w ich sąsiedztwie;
- podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków;
- merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.

Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze i edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji:

- przygotowanie ratyfikacji „Konwencji ramowej Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa”, Faro 2005;
- budowanie świadomości społecznej dotyczącej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania tożsamości narodowej i społeczności lokalnych;
- promocja dziedzictwa za pośrednictwem internetu;
- zwiększenie i ułatwienie dostępu do zasobu dziedzictwa¹.

Program określa zasady tworzenia warunków niezbędnych do sprawowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Wyznacza cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposoby finansowania planowanych działań oraz harmonogram ich realizacji.

- **Uzupełnienie „Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004– 2020”.**

Program ten jest zgodny z „Narodowym Planem Rozwoju”, wynikającym z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1448) oraz z „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”, przyjętego przez Radę Ministrów uchwałą nr 125/2014 z dnia 24 czerwca 2014 r.

- **Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020**

Cel głównym strategii jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno - gospodarczym Polski. Ochrony zabytków i opieki nad nimi dotyczy czwarty cel szczegółowy „Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego”, a przede wszystkim priorytet 4.1. „Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej”. Wskazane kierunki działań to:

- 4.1.1. Tworzenie warunków wzmocnienia tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.
- 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.
- 4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.

Potencjał dziedzictwa kulturowego są określane w strategii jako „kluczowy element potencjału kulturowego” i jedna „szans rozwojowych dla całego społeczeństwa”. Strategia odnosi się również do sprawy znaczenia aktywnej partycypacji społecznej w ochronie zabytków i opiece nad nimi.

- **Koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju 2030 (KPZK)**

Jest najważniejszym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. W dokumencie:

- przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju do 2030 roku,
- określono cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania kraju,
- wskazano zasady, według których działalność człowieka powinna być realizowana w przestrzeni.

¹ <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/uchwala-w-sprawie-krajowego-programu-ochrony-zabytkow-i-opieki-nad.html>

Koncepcja jest też częścią nowego systemu zarządzania rozwojem Polski. Oznacza to, że KPZK 2030 wraz z długo- i średniookresową Strategią Rozwoju Kraju oraz z dziewięcioma strategiami zintegrowanymi prezentują spójną wizję rozwoju Polski.

KPZK wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze w sześciu obszarach tematycznych dla:

- poprawy konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi,
- tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami,
- rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe),
- poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,
- wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami),
- systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść)².

3.2 Relacje Powiatowego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016-2019 jest zbieżny z:

- **„Programem Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2019”** (Załącznik do Uchwały Nr XVIII/206/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 14 czerwca 2016 r.)

W niniejszym dokumencie proponuje się oprócz szeregu innych priorytetów, które kontynuują zalecenia poprzednich programów zwrócić szczególnej uwagi na problemy związane z polepszeniem stanu zespołów rezydencjonalnych. Śląsk, w tym region opolski, jest prawdziwą skarbnicą eklektycznej, historyzującej architektury pałacowej z XIX i początków XX wieku, przy czym w wielu obiektach tego typu zachowały się fragmenty starszych założeń, klasycystycznych, barokowych, nawet renesansowych. Oprócz tego większa uwaga należy się zabytkom techniki oraz zabytkom archeologicznym, zwłaszcza mającym własną formę krajobrazową. Do zadań priorytetowych zaliczono również działania w kierunku zwiększenia rangi opolskich zespołów zabytkowych (kolejne wpisy na liście Pomników Historii oraz zainicjowanie starań o wpis zespołu Góry Świętej Anny na listę Światowego dziedzictwa UNESCO). Celem nadrzędnym dokumentu jest kontynuacja działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego Śląska Opolskiego w całym jego bogactwie i zróżnicowaniu, a także lepszego wykorzystania potencjału w nim tkwiącego, polepszenia jego dostępności i wszechstronnej promocji³.

² <https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/zarzadzanie-rozwojem-kraju/koncepcja-przestrzennego-zagospodarowania-kraju/>

³ http://opolskie.pl/docs/program_opieki_nad_zabytk7.pdf

- **„Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.”**(Uchwała Sejmiku Województwa Opolskiego uchwałą nr XXV/325/2012 z dnia 28 grudnia 2012)

Strategia (s. 46) wskazuje, że „za wizytówkę regionu uważa się kompleksy architektury sakralnej i świeckiej, zespoły zamkowe i pałacowo-parkowe oraz drewniane kościoły włączone w szlak architektury drewnianej Polski Południowej będący częścią europejskiego szlaku. Problemem w opisywanym obszarze jest utrudniona dostępność do infrastruktury kulturalnej, która często obciążona jest barierami architektonicznymi, technicznymi i w komunikowaniu się, wymaga zatem adaptacji, generalnego remontu oraz doposażenia poszczególnych obiektów. Zapewnienie dostępności dotyczy również sposobu komunikacji z osobą niepełnosprawną jako odbiorcą. Jest to jeden z czynników, który wpływa na poziom wskaźników określających uczestnictwo mieszkańców w rozwoju kultury regionu, który utrzymuje się na zauważalnie niższym pułapie niż przeciętnie w Polsce”.

- **„Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020”**,

Program zakłada działania wspierające w zakresie m.in. ochrony środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, zwłaszcza w „Osi priorytetowej V” RPO WO 2014-2020 znajduje się „Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego. W Programie określono, że „Dziedzictwo kulturowe jest znaczącym czynnikiem rozwoju województwa opolskiego; Za wizytówkę województwa uznaje się kompleksy architektury sakralnej i świeckiej oraz zespoły zamkowe i pałacowo-parkowe; Czynnikiem rozwoju regionu jest zróżnicowana oferta kulturalna instytucji kultury, które prowadzą edukację kulturalną oraz popularyzują dawną i współczesną kulturę ludową; Jednym z działań realizacji celu strategicznego SRWO 2020 Aktywna społeczność regionalna jest propagowanie i zachowanie wielokulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu; Do osiągnięcia celu strategicznego SRWO 2020 Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna niezbędna jest realizacja celu operacyjnego Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury”.

Do wsparcia przewidziano następujące typy działań:

1. Przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
2. Odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa naturalnego, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
3. Budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowania terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jedynie jako element uzupełniający projektu.

4. Przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia.
 5. Konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych.
 6. Działania edukacyjne, informacyjne jako integralny element projektu.
 7. Działania dotyczące wykorzystania, rozwoju aplikacji i usług teleinformatycznych związanych z kulturą i turystyką jako integralny element projektu.
- **„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego”.**

Aktualny plan został przyjęty uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu, rozumianej jako celowe oddziaływanie władz województwa na rozmieszczenie funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju. Głównym zadaniem Planu jest określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego w ciągu najbliższych kilkunastu lat, w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego, z równoczesnym uwzględnieniem koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Dokument stanowi podstawę dla opracowania programów rozwoju województwa, zapewnia wiodącą rolę w zakresie przestrzennej koordynacji działań na poziomie regionu i na poziomie lokalnym. Umożliwia efektywne wybory priorytetów na zasadach zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu możliwości negocjacji pomiędzy stronami w zakresie ważności i spodziewanych efektów działań.⁴ Plan kładzie „nacisk na zapewnienie wysokiego poziomu ładu przestrzennego rozumianego, jako dążenie do harmonii, uporządkowania, proporcjonalności i równoważenia środowiska przyrodniczego i kulturowego z potrzebami urbanizacji”.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z Art. 2. Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym „Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność” a także Art. 4. „Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,

⁴ <http://umwo.opole.pl/serwis/index.php?id=3179>

7) kultury i ochrony dóbr kultu”

Wykonanie wyżej wymienionych opiera się o zapisy strategicznych dokumentów planistycznych, tworzonych na poziomie powiatu. Określają one diagnozę społeczno –gospodarczą, a także wskazują kierunki i priorytety rozwoju lokalnej wspólnoty samorządowej. Uchwała dotycząca przyjęcia Powiatowego programu opieki nad zabytkami dotyczy terytorium całego powiatu. Wynikające z obowiązku ustawowego gminne programy z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowo –historycznego powinny uwzględniać założenia niniejszego dokumentu.

4.1. Relacje Powiatowego programu opieki nad zabytkami na lata 2016 - 2019 z dokumentami wykonanymi na poziomie powiatu

Powiatowy program opieki nad zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016-2019 jest spójny z następującymi dokumentami szczebla powiatowego:

- **„Strategia Rozwoju Powiatu Namysłowskiego do roku 2023”**

W przedmiotowym dokumencie zapisano cele strategiczne i kierunki rozwojowe dotyczące obszaru dziedzictwa kulturowego:

- Cel strategiczny A Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarze Powiatu „Najważniejszym potencjałem endogenicznym Powiatu Namysłowskiego są walory przyrodnicze i kulturowe, na które składa się wiele czynników m.in. Stobrawski Park Krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, parki zabytkowe czy zabytkowa architektura sakralna. Bliskie położenie względem dwóch dużych aglomeracji Opolskiej i Wrocławskiej, z jednej strony daje możliwość włączenia walorów Powiatu do szerszej oferty turystycznej, a z drugiej stwarza okazję do zainteresowania walorami mieszkańców Opola i Wrocławia [...] Ważne znaczenie ma również oferowanie atrakcyjnych, zintegrowanych produktów turystycznych, związanych m.in. z dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym i historycznym. W tym zakresie rozwój turystyki winien uwzględniać działania partnerskie, podejmowane wspólnie z sąsiednimi samorządami przede wszystkim w ramach Powiatu, a nawet szerzej (np. tworzenie wspólnych sieci szlaków rowerowych, pieszych czy tematycznych itp.) Istnienie odpowiedniej, pod względem ilościowym, jak i jakościowym, infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej jest warunkiem niezbędnym dla wykorzystania szans rozwojowych Powiatu związanych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych.”

- Kierunek rozwojowy A 1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystyki kulturowej i przyrodniczej

„Inwestycje dotyczące budowy, rozbudowy i poprawy stanu oraz dostępności infrastruktury turystyki kulturowej i przyrodniczej, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych m.in.: zespoły parkowe i dworskie, obiekty sakralne, zabytkowy układ urbanistyczny miasta Namysłowa. Budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa

kulturowego lub naturalnego. Działania związane z ochroną i modernizacją zabytków ruchomych, a także zabytkowych kapliczek i cmentarzy.

Wytyczanie oraz budowa sieci szlaków kulturowo-przyrodniczych na obszarze Powiatu.”

Cel strategiczny B Budowa spójnej oferty kulturowej i przyrodniczej Powiatu Namysłowskiego

„Prawidłowe funkcjonowanie produktów turystycznych, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów Powiatu i jego otoczenia, skutkować będzie wzrostem gospodarczym. Pozytywne zmiany zachodzące na rynku lokalnym, dzięki rozwojowi turystyki i dziedzictwa kulturowego, przejawiają się także w innych sektorach gospodarczych i społecznych. Osiągnięcie celu, jakim jest stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej pod wspólną marką dla Powiatu Namysłowskiego niesie za sobą konieczność podejmowania działań zarówno w zakresie kreacji nowych produktów, jak i rozwijania już istniejących, ich modyfikacji i unowocześnienia zgodnie z trendami rynkowymi i oczekiwaniami klientów, jak również w zakresie budowy, rozbudowy i stałej poprawy jakości infrastruktury gwarantującej efektywny i prawidłowy rozwój.”

Kierunek rozwojowy B 1.1 Współpraca w zakresie uzgadniania spójnego kalendarza wydarzeń kulturalnych i turystycznych na terenie Powiatu

„Wspólne działania podmiotów sektora publicznego, prywatnego i organizacji pozarządowych dotyczące inicjowania i wspierania cyklicznych imprez kulturalnych i sportowych.”

Kierunek rozwojowy B 1.2 Kreowanie nowych produktów turystycznych

„Przedsięwzięcia związane z tworzeniem, w oparciu o zasoby kulturowo - przyrodnicze produktów turystycznych charakterystycznych dla Powiatu Namysłowskiego. Ponadto, inicjowanie i wspieranie współpracy organizacji pozarządowych oraz tworzenie sieci kooperacyjnych, wpływających na rozwój oferty kulturalnej, turystycznej i sportowej Powiatu Namysłowskiego.”

Kierunek rozwojowy B 1.3 Działania na rzecz utworzenia marki >Powiat Namysłowski<

Stworzenie systemu komunikacji marketingowej – budowa marki terytorialnej – jest podstawowym elementem służącym szerokiej promocji powiatu.

W celu jej utworzenia konieczna jest współpraca między JST, przede wszystkim w zakresie opracowania strategii komunikacji, jej treści i form, zwłaszcza wykorzystania i rozwoju aplikacji oraz usług teleinformatycznych związanych z kulturą i turystyką (zintegrowane działania służące utworzeniu powiatowego systemu informacji turystycznej).

Cel strategiczny C Ochrona wartości przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego

„Rezultatem realizowanych oraz zaplanowanych działań w zakresie celu powinno być przejście od pasywnej i biernej ochrony, polegającej głównie na działaniach konserwatorskich, do efektywnego i racjonalnego zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Konieczne jest zatem podejmowanie przedsięwzięć, których głównym celem będzie nie tylko kompleksowa ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ale również generowanie impulsów do dalszego ich rozwoju.

Tak rozumiane działania powinny stanowić podstawę nowoczesnego modelu zarządzania kulturą, który umożliwi pełen wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Powiatu. W tym celu niezbędne jest wdrożenie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy przy zachowaniu priorytetowej roli dziedzictwa lokalnego. Ponadto należy dążyć, przy jednoczesnym eksponowaniu ich podstawowej roli, do nadania zabytkom nowych funkcji poprzez określenie i upowszechnianie nowoczesnego modelu wykorzystania zabytków. Model taki będzie łączył ich ochronę, zwiększenie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki nad zabytkami, ale również tworzył sprzyjające warunki dla rozwoju sektora przemysłu czasu wolnego.

Ważnym działaniem w tym zakresie jest także inwestowanie mieszkańców we własne zasoby zabytkowe i cenne kulturowo, włączając je do obiegu turystycznego – zespoły dworskie i pałacowe. Przestrzeń kulturowa powinna charakteryzować się nie tylko zabytkami i układem urbanistycznym, ale również ładem przestrzennym i estetycznym wyglądem, tworzącym unikalny, niepowtarzalny klimat.”

Kierunek rozwojowy C 1.1 Promocja na rzecz ochrony i wykorzystania dziedzictwa lokalnego dla rozwoju Powiatu oraz aktywizacji użytkowników do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji.

„Opracowywanie programów zachęcających właścicieli obiektów atrakcyjnych turystycznie do podejmowania komercyjnych usług turystycznych i okołoturystycznych: usługi noclegowe, usługi gastronomiczne, atrakcje turystyczne, rekreacyjne i sportowe.”

Kierunek rozwojowy C 1.2 Intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego w zakresie edukacji, promocji oraz poprawy świadomości i postaw obywatelskich w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

„Kampanie informacyjne zachęcające mieszkańców Powiatu i nie tylko, do udziału w wydarzeniach i imprezach o tematyce związanej z lokalnym dziedzictwem kulturowym i pielęgnowaniem tradycji.”

Kierunek rozwojowy C 1.3 Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

„Działania przyczyniające się do zachowania i rozwoju wielokulturowości na obszarze powiatu, w tym działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży w celu zapoznawania i utrwalania w młodych pokoleniach tradycji kultury lokalnej.”

- ***Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarowania odpadami dla Powiatu Namysłowskiego - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Namysłowskiego na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2017***

Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Powiatu Namysłowskiego i określającym wynikające z niej działania. Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska służą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Powiatu Namysłowskiego, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów

wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu. Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje.⁵ Dokument ten wskazuje, że „Przedmiotem ochrony są zachowane elementy struktury przestrzennej o wartości kulturowej, krajobrazowej, a także przyrodniczej np. parki i inne tereny zieleni komponowanej. Ochrona w/w elementów polega głównie na ich zachowaniu, wyeksponowaniu i harmonijnej adaptacji w procesie rozwoju, poprzez powstrzymanie procesów degradacji zabytków, modernizację techniczną obiektów, a także przywracanie im wartości estetycznej poprzez odpowiednie zabiegi konserwatorskie. Na terenie Powiatu Namysłowskiego znajdują się ruchomości oraz nieruchomości objęte ochroną prawną na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Najcenniejsze nieruchomości posiadają wpis do rejestru zabytków prowadzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu. Ochroną prawną objęte są również tereny określone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.”⁶

4.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego powiatu

4.2.1. Charakterystyka powiatu

Powiat namysłowski położony jest w północno-zachodniej części województwa opolskiego, Został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Namysłów.

Powiat namysłowski jest jednym z 12 powiatów województwa opolskiego. Zajmuje powierzchnię 747,67 km² co stanowi 7,9% powierzchni całego województwa opolskiego. W jego skład wchodzi 5 gmin: Namysłów, Wilków, Pokój, Domaszowice i Świerczów. Powiat sąsiaduje z powiatami kępińskim, oleśnickim, oławskim, brzeskim, kluczborskim i opolskim.

Niemal cały Powiat leży w obrębie Równiny Oleśnickiej. Główne rzeki to Widawa i Stobrawa.

W krajobrazie uwidacznia się różnica między terenami bezleśnymi na północy, a lesistą częścią południową. Rozległe lasy, Bory Namysłowskie, są pozostałością pierwotnej puszczy.

Jedną z charakterystycznych cech krajobrazu na południu regionu są piaszczyste wzniesienia. Okazałe, a zarazem malownicze wały morenowe cieszyły się szczególnie dużym zainteresowaniem człowieka już od czasów mezolitu (10000-4200 lat p.n.e.); zakładano tu obozowiska oraz osady. Suche, dobrze nasłonecznione, położone w pobliżu wody i obfitujących w zwierzynę lasów pagórki, stanowiły atrakcyjny teren dla starożytnych rolników, hodowców i myśliwych. Najwięcej wzniesień znajduje się w okolicy Świerczowa i Dąbrowy Namysłowskiej.

⁵ <http://bip.namyslow.pl/586/377/program-ochrony-srodowiska-wraz-z-planem-gospodarowania-odpadami-dla-powiatu-namyslowskiego.html>

⁶ <http://bip.namyslow.pl/586/377/program-ochrony-srodowiska-wraz-z-planem-gospodarowania-odpadami-dla-powiatu-namyslowskiego.html>

4.2.2. Zarys historii obszaru powiatu

Historia powiatu namysłowskiego wiąże się bezpośrednio z miastem Namysłów, który pełni funkcję centrum administracyjnego.

Osada Namysłów została założona w XIII w. Około 1249 r. Namysłów otrzymał prawa miejskie.

W latach 1313–1323 istniało samodzielne księstwo namysłowskie. W 1348 r. król polski Kazimierz Wielki zawarł pokój z cesarzem Karolem Luksemburskim. Namysłów stał się wówczas lennem Czech i od tej pory dzielił losy polityczne Śląska. W 1350 r. rozpoczęto budowę murów, a w 1360 r. – zamku obronnego. W latach 1377, 1466 i 1483 miasto zostało zniszczone przez wielkie pożary.

Od XV w. Namysłów był ważnym ośrodkiem handlowym na szlaku Wrocław – Kraków, później również ośrodkiem rzemiosła, głównie sukiennictwa.

W 1526 r. zginął bezpotomnie król Czech i Węgier Ludwik II Jagiellończyk, a tym samym na tronie Czech zasiadł arcyksiążę austriacki Ferdynand Habsburg. W ten sposób Namysłów przeszedł pod panowanie Habsburgów.

Podczas wojny trzydziestoletniej (1618–1648) miasto było oblegane i zostało zdobyte przez Szwedów. W 1633 r. Namysłów nawiedziła epidemia dżumy; zmarło 1 300 mieszkańców

W 1703 r. cesarz sprzedał dobra zamkowe zakonowi krzyżackiemu, który utrzymywał Komendę Namysłowską do sekularyzacji zakonu w 1810 r. W 1722 r. rozpoczęto budowę fortecy. Od 1742 r. Namysłów znajdował się w Prusach. Podczas wojny siedmioletniej (1756–1763), miasto zajęli Austriacy, a następnie Rosjanie. W 1787 r. żyło tu 2 521 mieszkańców. W mieście stacjonował także garnizon wojskowy liczący 654 żołnierzy. Podczas wojny francusko-pruskiej (1806–1807) Namysłów był okupowany przez Francuzów. W 1868 r. uruchomiono linię kolejową Wrocław – Kluczbork.

Podczas II wojny światowej Niemcy utworzyli w Namysłowie podobóz obozu Gross-Rosen oraz trzy obozy pracy przymusowej. W styczniu 1945 roku Namysłów zajęły wojska radzieckie, zniszczono 40% zabudowy miejskiej. Następnie miasto zostało przyłączone do Polski.⁷

- 1041 - Pierwsze wzmianki o Namysłowie jako osadzie
- XIII wiek - Założenie miasta
- około 1249 - Prawa miejskie
- 1313-1323 - istnienie samodzielnego księstwa namysłowskiego pod panowaniem Konrada I
- 1348 - Pokój namysłowski między Kazimierzem Wielkim a cesarzem Karolem Luksemburskim, który stanowił o przyznaniu Śląska Czechom
- 1350 - Budowa murów obronnych i czterech bram
- 1360 - Początek budowy murowanego zamku

⁷ <http://www.sztetl.org.pl/pl/article/namyslow/3,historia-miejscowosci/>

- 1377 - Pożar
- 1439 - Ugoda między kandydatami do tronu czeskiego księciem polskim Kazimierzem i Albrechtem Habsburgiem
- 1453 - Namysłów i Wrocław odmawiają złożenia hołdu Władysławowi Pogrobowcowi
- 1466 - Duży pożar, który niszczy połowę zabudowań
- 1469 - Namysłów uznaje za swego władcę Macieja Korwina
- 1483 - Kolejny duży pożar niszczy miasto
- 1479 - Miasto pod panowaniem Władysława Jagiellończyka
- XV wiek: Ożywienie handlu
- 1526 - Miasto należy do dynastii Habsburgów
- XVI wiek - W czasie wojny trzydziestoletniej zdobyte przez Szwedów
- 1703 - Zamek sprzedany zakonowi krzyżackiemu
- 1741 - Miasto przechodzi we władanie Prus
- 1756-1763 - W czasie wojny siedmioletniej zajmowane przez Austriaków i Rosjan
- 1806-1807 - Okupowane przez Francuzów
- 1862 - Połączenie telegraficzne z Wrocławiem
- 1868 - Uruchomienie linii kolejowej Wrocław-Kluczbork
- 1899 - Druga linia do Opola
- 1939-1945: W czasie wojny znajduje się tu podobóz obozu koncentracyjnego w Groß-Rosen.
- 21 stycznia 1945 - Namysłów zajęty przez Armię Czerwoną
- 30 kwietnia 1945 - Namysłów przejęty przez polską administrację

4.2.3. Krajobraz kulturowy

Przestrzeń przyrodnicza, która znajduje się w sferze oddziaływań człowieka przyjmuje formę kulturową, wyrażoną w postaci krajobrazu kulturowego. Krajobraz ten można rozumieć jako antropogenicznie ukształtowany fragment przestrzeni geograficznej, powstały w wyniku zespolenia oddziaływań środowiskowych i kulturowych, tworzących specyficzną strukturę, objawiającą się regionalną odrębnością, postrzeganą jako swoistą fizjonomię⁸. Krajobraz kulturowy stanowi łączne dzieło przyrody i człowieka. Ozwierciedla rozwój społeczeństwa i terenów osiedleńczych, kształtowanych z uwzględnieniem ograniczeń i ułatwień wynikających z ich otoczenia naturalnego oraz sił społecznych, ekonomicznych i kulturalnych⁹.

⁸ <http://www.parki.kujawsko-pomorskie.pl/tpk/historia-i-kultura/krajobraz-kulturowy>

⁹ http://wbu.wroc.pl/pliki/woj_lubuskie.pdf

Głównym zadaniem ochrony krajobrazu kulturowego jest poszukiwanie optymalnych zasad pobudzania świadomości społecznej i nieustanne porównywanie osiągnięć wielu dziedzin i specjalizacji w doborze metod ochrony.¹⁰

Do elementów o najwyższych wartościach dla krajobrazu kulturowego należą zarówno wytwory natury jak i te będące wynikiem działalności człowieka. Zlokalizowane są na terenie miejskim, jak i wiejskim (krajobraz kształtowany dwubiegunowo)

Do głównych, charakterystycznych i najcenniejszych obiektów znajdujących się na terenie powiatu należą:

- **Założenia urbanistyczne**

1. Średniowieczny układ urbanistyczny miasta Namysłowa

„Układ wpisany do rejestru WKZ pod numerem 367/52 z 23.05.1952 r.

Średniowieczne założenie lokacyjne posiada rzut zbliżony do równoramiennego trójkąta, wydłużonego na osi wschód-zachód, z Zamkiem na zachodnim wierzchołku. Ulice wytyczone w sposób regularny, szachownicowy, z rynkiem usytuowanym centralnie, we wschodniej części ratusz. Główne ciągi komunikacyjne wyznaczają ulice wychodzące z narożników rynku, przecinające dłuższe pierzeje (północną i południową) w połowie długości. Ulice wychodzące z narożników wschodniego i zachodniego łączą się w miejscu lokalizacji wschodniej bramy (Krakowskiej) i zachodniej bramy (Wrocławskiej, zniesionej w 1863 r.). Kościół farny p.w. św. Piotra i Pawła zlokalizowany w sąsiedztwie murów miejskich, na północny-wschód od rynku. Dawny zespół klasztorny franciszkanów zlokalizowany na północny-zachód od rynku. W jego sąsiedztwie znajdował się, przy południowym ciągu murów miejskich, kościół ewangelicki, wzniesiony w latach 1787-1789, wg projektu Pohlmana. Został rozebrany w 1963 r. Unikalne założenie obronne stanowią mury miejskie w północnej części miasta. Przebiegają one ponad korytem Widawy, która przenika w obręb fortyfikacji niewielkim zakolem, tworząc wyspę młyńską. Na południowy-zachód od zespołu klasztornego franciszkanów znajdują się zabudowania browaru, które w 2. połowie XIX w. zatarty historyczny układ urbanistyczny w tej części miasta lokacyjnego.”¹¹

2. Miejskie fortyfikacje obronne

„Założenie obronne wpisane do rejestru WKZ pod numerami: 255-260/58 z 28.01.1958 r. oraz 262-264/58 z 28.01.1958 r. Pierwotnie założenie miejskie posiadał prawdopodobnie fortyfikacje ziemno-drewniane, opasane fosą. Budowę, zachowanych częściowo do dziś, murów miejskich rozpoczęto w 1350 r., prace ukończono po 9 latach. Mury wzniesiono na fundamencie z kamieni polnych, z cegły o układzie gotyckim z użyciem zendrówki, do wysokości 8 m, podwyższonej jeszcze 2-metrowej wysokości blankami. Maksymalna grubość murów sięgała 2,2 m od strony wschodniej, i 1,7 m od strony północnej i południowej. Pierwotnie pierścień murów miejskich był wzmocnionych prawdopodobnie aż 45 basztami i wieżami. W 1371 r. źródła

¹⁰Bonawentura Maciej Pawlicki http://www.wszia.edu.pl/wydawnictwa-wszia/nasze-forum/nasze-forum-nr-32/ochrona_krajobrazu.htm

¹¹Gminy program ochrony zabytków 2012-2015 /Gmina Namysłów/

odnotowują dwie bramy miejskie. Jedną od strony wschodniej, tzw. Krakowską (także zwaną Polską lub Kluczborską), oraz drugą, od strony zachodniej, tzw. Wrocławską (także zwaną Niemiecką lub Brzeską). W 1388 r., pod okiem mistrza *Tintz (Tinetcz, Tynetcz)*, wybudowano bramę Wodną. Ten sam majster w 1390 r. wznosi baszty przy murach oraz podwyższa wieżę bramy Wrocławskiej w 1396 r. W latach 1421-1422 dokonano bieżącej naprawy murów. W 1428 r. utworzono fosy na przedmurzu, w okolicy bramy Krakowskiej. System obronny uzupełniono w 1656-1657 r. o umocnienia bastionowe, przede wszystkim w pobliżu zamku i bramy Wrocławskiej. W latach 1722-1724 przeprowadzono renowację i rozbudowę fortyfikacji bastionowych, w związku z dostosowaniem systemu obronnego do nowożytnych wymogów militarnych. W 1856-1857 r. dokonano bagrowania fosy a wzdłuż murów założono park z promenadą, ukończony do 1862r. W 1863 r. wyburzono część zachodnich murów i bramę Wrocławską, w związku z rozbudową browaru, zakupionego rok wcześniej przez Haselbachów. W 2. połowie XIX w. wiele fragmentów murów obronnych zostało zaadoptowanych, jako ściany dobudowanych do nich domów mieszkalnych, co widoczne jest do dziś. Kolejna renowacja murów nastąpiła w latach 1960-1962. Znaczne fragmenty pierwotnego pierścienia systemu obronnego zachowały się do dziś. Zachowała się wieża bramy Krakowskiej, fragmentarycznie cztery półkoliste i dziesięć kwadratowych baszt. Większe ciągi zachowanych murów miejskich widoczne są w części północnej (wzdłuż rzeki Widawy), wschodniej, przy bramie Krakowskiej oraz południowej, gdzie zachowane również znaczne partie zewnętrznego drugiego obwodu. Materiał ceglany, o układzie gotyckim z użyciem zendrówki, fragmentami zachowana podmurówka z kamienia polnego. Szczególnie w części północnej i wschodniej widoczne ślady oszkarpowania, strzelnic oraz ganków¹².

- **Zabytki sakralne**

1. Kościół p.w. św Michała Archanioła w Michalicach

Został wybudowany w roku 1614 w stylu barokowym. Jest to kościółek drewniany o konstrukcji zrębowej na kamiennej podmurówce. Ściany kościoła wykonane są z belek ciosanych o konstrukcji wieńcowej bez ostatków. Dach drewniany trójstolcowy pokryty gontem. Wieża drewniana, na podstawie kwadratu. Kościół w Michalicach swoim wyglądem wyraźnie różni się od pozostałych kościółków drewnianych ziemi namysłowskiej i okolic (które charakteryzowały się naleciałościami pruskimi), związane jest to z jego polskim charakterem. Szczególnie wartym uwagi są polichromie pokrywające całe prezbiterium i część naw. Kościół w Michalicach znajduje się na szlaku drewnianych kościółków ziemi namysłowskiej. Stanowi jeden z najcenniejszych obiektów w okolicy.

2. Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Smogorzowie

Kościół został wybudowany w 1863 r. w stylu neogotyckim na miejsce poprzedniego spalonego drewnianego kościoła. Kościół uważany jest za wybitniejsze neogotyckie dzieło architektoniczne na Śląsku. Smogorzów to

¹² Gminy program ochrony zabytków 2012-2015 /Gmina Namysłów/

najstarsza i niegdyś najslynniejsza miejscowość ziemi namysłowskiej. Swoją dawną sławę zawdzięcza zapisom drukarskim Jana Długosza. Według jego roczników Smogorzów był pierwszą siedzibą biskupów śląskich, którą dopiero za czasów Kazimierza Odnowiciela na trwałe ulokowano we Wrocławiu.

3. Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła w Namysłowie

„Kościół gotycki z początku XV w. Jest budowlą halową, trójnawową. Pod wieżą podzielona na cztery kondygnacje znajduje się portal neogotycki. Świątynia posiada sklepienie żebrowe. Część zworników jest dekorowana. W zamknięciu nawy głównej znajdują się zwornik z głową Jana Chrzciciela, a wśród licznych herbów znajduje się herb z orłem śląskim. Płaskorzeźby na zwornikach trzech wschodnich przęsł nawy głównej przedstawiają m.in. Baranka, głowę Chrystusa w nimbie, tarczę z lwem czeskim, krzyż (być może zakonu krzyżackiego) i insygnia rzemieślnicze. W miejscach spływów sklepień znajdują się wsporniki w kształcie szyszek oraz żeńskich i męskich masek, a po bokach zamknięcia z postaciami św. Piotra i św. Pawła. W nawach bocznych zworniki powtarzają motywy występujące w nawie głównej. Do najcenniejszych elementów wyposażenia kościoła należy duży drewniany krzyż z figurą Chrystusa z 1500 r. Na dziedzińcu kościoła znajduje się figura Nepomucena.”¹³

Na terenie Powiatu Namysłowskiego zachowały się również inne zabytki architektury sakralnej. Podmioty odpowiedzialne za ich utrzymanie powinny dołożyć wszelkich starań, aby te obiekty, (zwłaszcza te, które są w złym stanie technicznym) poddawać renowacji, restauracji, pracom remontowym oraz zabezpieczyć przed procesami degradacji, tak by mogły być dostępne dla mieszkańców jak i przyszłych pokoleń. Należy promować integralne podejście do zasobów kulturowych poprzez łączenie prac renowacyjnych, konserwatorskich i infrastrukturalnych z rozwojem tych zasobów, dzięki m.in. rozszerzenie usług związanych z i działalnością kulturalną czy turystyczną, likwidację barier, technicznych i w komunikowaniu się, w tym z odbiorcami będącymi osobami z niepełnosprawnościami. Tego typu holistyczne podejście może również stanowić istotny impuls do wzrostu atrakcyjności powiatu także pod względem gospodarczo –turystycznym. I stanowić przyczynek do rozwoju społecznego:

- Baldwinowie- kościół filialny p.w. św. Trójcy- kościół drewniany
- Bukowa Śląska- kościół filialny p.w. św. Jakuba Starszego
- Kowalowice- kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP
- Krasowice- kościół filialny p.w. MB Częstochowskiej
- Ligota Książęca- kościół parafialny p.w. NMP
- Namysłów- kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP
- Namysłów- kościół Franciszkański

¹³ Gminy program ochrony zabytków 2012-2015 /Gmina Namysłów/

- Przeczków- kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z cmentarzem przykościelnym w obrębie ogrodzenia
- Rychnów- kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela
- Smarchowice Śląskie kościół parafialny p.w. św. Krzyża
- Smogorzów- kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela
- Woskowice Małe- kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca
- Siemysłów- kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych
- **Strzelce - kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP i św. Marcina**
- **Gręboszów – kościół filialny p.w. św. Katarzyny w Gręboszowie**
- Kościół Parafialny we Włochach Wniebowzięcia NMP
- Strzelce- kościół parafialny p.w. św. Marcina
- Pokój- kościół ewangelicki „Kościół Zofii”
- Pokój- cmentarz parafialny., ul. Wolności
- Bąkowice- kościół parafialny p.w. św. Anny
- **Biestrykowice - kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP**
- **Dąbrowa - kościół filialny p.w. św. Jadwigi**
- **Świerczów- kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa**
- **Bukowie- kościół filialny Oczyszczenia NMP**
- **Pągów- kościół filialny p.w. św. Józefa ob. Piotra i Pawła**
- Wilków - kościół parafialny p.w. św. Mikołaja
- Wojciechów_ - kościół filialny p.w. Nawiedzenia NMP
- **Włochy – kościół pw. Wniebowzięcia NMP**
- **Miejsce - Kościół p.w. Wniebowstąpienia Pana Jezusa w Miejscu**
- **Strzelce - kapliczki: p. w. Matki Bożej z Lourdes, Dobrego Pasterza i św. Idziego przy kościele p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Marcina**
- **Kapliczki w: Dziedzicach, we Włochach, w Wielołęce, w Domaszowicach wraz z obrazem, w Siemysłowie, w Strzelcach**

- **Architektura rezydencjonalna**

1. Zespół pałacowy w Łączanach – pałac.

„Pałac powstał w 1853-1854 r., przebudowywany już od 1855 r., proces ten zakończył się dopiero w 1913 r. Pałac o cechach stylowych angielskiego późnego gotyku, tzw. stylu Tudorów. Rozległy dziedziniec gospodarczy, z budynkami folwarcznymi z XIX i XX w.

2. Zespół pałacowy w Minkowskim – pałac.

Pałac, o cechach rokokowych, wzniesiono w 1765-1784 r., po nabyciu dóbr przez generała Fryderyka Wilhelma von Seydlitz. Został częściowo przebudowany w 1900 i 1917 r. W pierwszym wypadku wbudowano piętro w mansardzie, w drugim częściowo przebudowano wnętrza oraz wzniesiono przybudówki od strony wschodniej. Założenie parterowe, z mansardą, bogato zdobione barokowymi ornamentami w formie kolumn naściennych, pilastrów i obramowań okiennych. Frontem zwrócony na południe, z materiały ceglano, tynkowany. Pałac parterowy na wysokich suterrenach, piętrowa część środkowa, mieszkalny mansard. Założenie na planie prostokąta, z wgłębionym portykiem i facjatą na osi frontu, półkolistym, piętrowym ryzalitem na osi fasady ogrodowej, piętrową przybudówką od strony wschodniej oraz dwukondygnacyjnym skrzydłem gospodarczym, przybudowanym do

3. Dwór – zespół pałacowy w Jakubowicach (obecnie dom).¹⁴

„W Jakubowicach znajdował się dwór już w średniowieczu lub czasach renesansu. Spłonął on w 1688 r. Zachowały się po tym pierwotnym założeniu rezydencjalno-obronnym ślady fosy, usytuowanej na południowy zachód od obecnego dworu, w większości zasypanej w 1926 r. Obecny dwór, o cechach neoklasycyzmu, wzniesiono w 1882 r. Założenie na planie prostokąta, podpiwniczone, dwukondygnacyjne, murowane, z materiału ceglano, tynkowany. Siedmioosiowa fasada, centralny trzyosiowy ryzalit mieszczący główne wejście do budynku, zwieńczony schodkowym szczytem. Elewacja ogrodowa z dwuosiowym ryzalitem. Elewacja boczna z przybudówką, stanowiącą wejście do piwnic. Dodatkowe zdobienia w postaci boniowanego cokołu, pilastrów w narożach, nadokienników i płycin oraz wydatnego gzymsu wieńczącego. Konstrukcja kryta dachem czterospadowym, dachówkowym. Dwór obecnie jest własnością prywatną i pełni funkcje mieszkalne”.¹⁵

4. Zamek-pałac w Staroście.

Zamek - pałac w Staroście podlegał licznym przebudowom i rozbudowom. Pierwotne założenie przekształcił architektonicznie po 1604 r. ówczesny właściciel dóbr –Konrad Saurma von Jeltsch. Jego następcy dalsze prace prowadzili w ciągu niemal całego XVIII w. Pierwotne, niewielkie szlacheckie założenie rezydencjonalne przyjęło w rezultacie kształt trzyskrzydłowego pałacu barokowego. Ostatnie modyfikacje na większą skalę przeprowadził w latach 1917-1919 Friedrich hrabia von Saurma - Sterzendorf. Budowla posiada cechy barokowo-klasycystyczne. Założenie na planie litery „U”, trzyskrzydłowe, murowane, z materiału ceglano, z elementami kamiennymi, tynkowane. Parterowa część frontowa jest starsza, młodsze natomiast skrzydła dwukondygnacyjne. Rezydencja kryta czterospadowymi dachami i dachem mansardowym, z lukarnami, nad dawnym dworem. Południowo -zachodnia elewacja frontowa siedmioosiowa, centralne wejście, nad nim niewielka facjata.

¹⁴ Gminny program ochrony zabytków na lata 2012-2015 /Gmina Namysłów/

¹⁵ Gminny program ochrony zabytków na lata 2016-2019 /Gmina Wilków/

Otwarty dziedziniec ujęty skrzydłami od strony ogrodu. Wejście poprzedzone portykiem kolumnowym, nad którym niewielki balkon, w części centralnej elewacji ogrodowej. Późniejsza przybudówka zlokalizowana przy północno-zachodnim skrzydle. Elewacje wyposażone w podziały pilastrowe oraz prostokątne i uszate obramienia otworów okiennych.”¹⁶

5. Pałac w Gręboszowie - Zespół: pałacowy, XVIII-XIX w.,

Pałac zbudowany w 1782 roku dla Jana Maurycego von Prittwitz-Gaffrona. Rozbudowany w latach 1903-1904, zniszczony w 1945 roku, później rozebrany.

Budynek w ruinie - zachowane fragmenty i piwnice.

Rozległy park krajobrazowy, przechodzący w las. Zachowane liczne okazy starodrzewia. Dwie bramy klasycystyczne. Spichlerz klasycystyczny z 1827 roku. W parku ruiny klasycystycznej Świątyni Greckiej z ok. 1800 roku. Pawilon Chiński z 2. ćwierci XVIII w., barokowy, drewniany, znacznie uszkodzony¹⁷.

• **Budynki użyteczności publicznej I budownictwo przemysłowe**

1. Zespół browaru Namysłów.

„Obiekty zespołu browaru Namysłów wpisane do rejestru WKZ pod numerem A-43/2005 z 19.10.2005r. Rada miejska w Namysłowie zezwoliła na budowę browaru zamkowego już w 1538 r. Zlokalizowany miał być przy klasztorze franciszkanów. W takim kształcie browar funkcjonował prawdopodobnie prawie 200 lat. W sierpniu 1724 r. franciszkanie otrzymali teren, na którym zbudowali słodownię i browar. W lipcu 1860 r. stary browar miejski został przebudowany na stajnię garnizonową, a stojąca z tyłu wielka słodownia została przebudowana na przestronną ujeżdżalnię i przekazana do użytku stacjonującym w Namysłowie dragonom. Należy więc przypuszczać, że w tym roku musiał już w innym miejscu stać nowy browar miejski. Dnia 18 września 1862 r. August Haselbach przybył do Namysłowa, nabył za 6275 talarów były browar zakonu rycerskiego. Nowy właściciel rozbudował browar i słodownię na miejscu częściowo wyburzonych murów obronnych oraz Bramy Wrocławskiej i uczynił z niego największy zakład piwowarski w okolicy. Obecny zespół browaru swój podstawowy kształt architektoniczny zawdzięcza właśnie rodzinie Haselbachów.”¹⁸

2. Gorzelnia z płatkarnią w m. Pszeniczna.

„W pobliżu dworu i parku zachowały się zabudowania dawnego folwarku. Na uwagę zasługuje budynek gorzelni z płatkarnią, wraz z urządzeniami ciągu technologicznego. Oba obiekty przylegają do siebie, stanowiąc całość. Budynek gorzelni, zbudowano w 4. ćw. XIX w., jako założenie dwukondygnacyjne. Prawdopodobnie w 1915 r. dobudowano do niej trzykondygnacyjną płatkarnię. Oba założenia są podpiwniczone. W piwnicy znajduje się słodownia, pomieszczenie płuczki ziemniaków, magazyn spirytusu oraz kotłownia z kotłem parowym. Pierwsza kondygnacja mieści pomieszczenia ciągu technologicznego:

¹⁶ Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012–2015 /Gmina Świerczów/

¹⁷ <http://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/4099/Greboszow/>

¹⁸ Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2012-2015 /Gmina Namysłów/

płatkarnię, zaciernię, aparatownię, drożdżownię oraz fermentownię, gdzie zachowały się oryginalne urządzenia, stanowiące obecnie zabytki techniki. Budynki są kryte niskimi dwuspadowymi dachami. Charakterystycznym elementem jest wysoki komin, w centrum płatkarni, z cegły ceramicznej, licowej. Zespół budynków gospodarczych po 1945 r. znacjonalizowano i przekazano Państwowemu Gospodarstwu Rolnemu. Obecny właściciel kompleksu jest Gospodarstwo Rolno-Nasienne PAGRO Sp. Z o.o. z Pałowa.”¹⁹

3. Zespół szpitalny.

Obiekt zespołu szpitalnego wpisane do rejestru WKZ pod numerem 2279/91 z 12.09.1991 r.

Kompleks zespołu szpitalnego został wzniesiony w latach 1911-1912. Budynki wchodzące w jego skład są murowane, za wyjątkiem drewnianej altany. Całość opasana murowanym ogrodzeniem z bramami wjazdowymi. W skład zespołu szpitalnego wchodzi budynek prosektorium z kaplicą, pawilon oddziału dziecięcego, magazyn, wspomniane altana oraz ogrodzenie. W skład zespołu szpitalnego, objętego ochroną konserwatorską, wchodzi także park przyszpitalny.”²⁰

• Zasoby środowiska naturalnego

Ziemia Namysłowska, bardzo zróżnicowana fizjograficznie, z bogatą przyrodą i krajobrazem o dużym zalesieniu, posiada wiele cennych obiektów przyrodniczych objętych różnymi formami ochrony. Na terenie powiatu namysłowskiego znajdują się m.in.: rezerваты przyrody, park krajobrazowy, pomniki przyrody, użytki ekologiczne.

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie Powiatu Namysłowskiego wynosi 34873,5 ha (wg. www.stat.gov.pl stan na rok 2008) co stanowi ok. 46,6 % powierzchni powiatu, jest to wartość większa od średniej wartości dla powiatów województwa opolskiego wynoszącej 24,5 %.

UDZIAŁ POWIERZCHNI OBSZARÓW CHRONIONYCH W GMINACH POWIATU NAMYSŁOWSKIEGO²¹

L.p	Gmina	Powierzchnia
1	DOMASZOWICE	50,4%
2	NAMYSŁÓW	42,7%
3	POKÓJ	91,3%
4	ŚWIERCZÓW	41,5%
5	WILKÓW	0,00%

Wyjątkowa różnorodność przyrodnicza Lasu Stobrawsko-Turawskiego, (Powiat Namysłowski- teren gminy Pokój, Namysłów, Domaszowice ,Świerczów) największego obszaru chronionego krajobrazu w województwie

¹⁹ Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2016-2019 /Gmina Wilków/

²⁰ Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2012-2015 /Gmina Namysłów/

²¹ www.stat.gov.pl

opolskim, była podstawą do utworzenia w jego zachodniej części na powierzchni 52636,5 ha Stobrowskiego Parku Krajobrazowego.

Stobrowski Park Krajobrazowy został powołany rozporządzeniem Wojewody Opolskiego w 1999 roku. Obejmuje teren dwunastu gmin: Dobrzemia Wielkiego, Dąbrowy, Kluczborka, Lasowic Wielkich, Lewina Brzeskiego, Lubszy, Łubnian, Murowa, Pokoju, Popielowa, Świerczowa i Wołczyzna.

Pod względem fizyczno-geograficznym park położony jest na terenie mezoregionów: Pradolina Wrocławska (318.52), Równina Oleśnicka (318.56) i Równina Opolska (318.57). Położenie parku w granicach jednostek fizyczno-geograficznych województwa opolskiego.

W granicach tego najmłodszego w województwie opolskim (od 1999 r.) parku położonego w północnej części województwa opolskiego usytuowane są gminy: Lubsza, Pokój, Murów, Popielów i części gmin przyległych w tym: Dąbrowa, Świerczów, Łubniany, Lewin Brzeski, Dobrzeń Wielki, Kluczbork, Wołczyn (łączna liczba jednostek osadniczych wynosi 35). Park ma charakter leśny, dominują tu siedliska boru mieszanego wilgotnego i świeżego (drzewostan sosnowy). W dolinach rzek zalegają łągi, grądy i olsy, a poza dolinami buczyny i liściaste lasy mieszane. Najcenniejsze enklawy lasu pochodzenia naturalnego objęte są ochroną rezerwatową: „Śmiechowice”, „Lubsza”, „Leśna Woda”, „Rogalice” (łączna powierzchnia 43,08 ha).

Szczególną cechą krajobrazu są doliny rzeczne, w tym dopływów Stobrawy (Brynicy, Budkowiczanki i Bogacicy) i falisty teren występujących tu wydm, których wysokość w niektórych miejscach dochodzi do 15-18 m.

Liczne stawy uzupełniają najlepiej zachowane w województwie starorzecza. Zróżnicowanie tych form przyczynia się do wzbogacenia terenu o elementy flory i fauny typowe dla ekosystemów wodnych i błotnych.

W strukturze użytkowania gruntów analizowanego parku największy udział stanowią lasy (78,95 %) – pozostałość Puszczy Śląskiej. Dominują siedliska boru mieszanego wilgotnego i świeżego (drzewostan sosnowy). Użytki rolne stanowią jedynie 19 %, zaś wody powierzchniowe zajmują 1,5 % ogólnej powierzchni parku.

W składzie niezwykle bogatej flory gmin: Lubsza, Popielów, Pokój i Murów zarejestrowano 38 gatunków roślin chronionych i 38 gatunków roślin rzadkich. Stwierdzono również na tym terenie występowanie fauny unikalnej nie tylko w skali województwa.

Na analizowanym terenie zarejestrowano 41 pomników przyrody ożywionej, a w wyniku przeprowadzonej w 2001 r. inwentaryzacji przyrodniczej zewidencjonowano ponad 50 drzew kwalifikujących się do objęcia ochroną. Proponuje się również objąć ochroną 9 użytków ekologicznych, dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

O szczególnej randze największego powierzchniowo parku krajobrazowego województwa opolskiego, świadczy włączenie jego południowej części (dolina Odry) w Krajową Sieć Ekologiczną EKONET-Polska. Wyznaczony w koncepcji tej sieci obszar węzłowy 17 M – ma rangę międzynarodową. Pozostała część parku

określona została jako obszar węzłowy 10 K – o randze krajowej. Ustanowiony został w granicach parku obszar CORINE biotopes nr 409 – Dolina Stobrawy i 419 – Lasy Stobrawsko-Turawskie. Tereny te włączono do koncepcji regionalnego systemu NATURA 2000.

W Gminie Pokój znajduje się założenie parkowe, którego budowę rozpoczęto w drugiej połowie XVIII wieku. Składa się ono z trzech części: parku francuskiego – ogrodu barokowego, parku krajobrazowego (z XIX wieku) oraz parku angielskiego w Winnej Górze. Park francuski i angielski wpisany jest do rejestru zabytków architektury. Łącznie powierzchnia parku wynosi 193,04 ha, z czego powierzchnia parku barokowego wynosi 39,85 ha.

Park uległ dużemu zniszczeniu. Niewiele zachowało się po dawnym systemie budowli wodnych, małej architekturze. Niektóre ścieżki parkowe uległy zatarciu lub zniszczeniu. Są dobrze widoczne w okresie jesienno-zimowym, kiedy większość drzew jest pozbawionych listowia, w okresie wiosenno-letnim liczne podrosty i samosiewy drzew przesłaniają je. Zachował się jednak układ parku z możliwością jego odtworzenia, nieliczne rzeźby i szczątkowo zachowane budowle.

Drzewostan parkowy tworzą przede wszystkim gatunki drzew jak: dąb szypułkowy, buk pospolity i świerk pospolity. Domieszkowo występują: sosna pospolita, sosna wejmutka, grab pospolity, olsza czarna i daglezja zielona. Wiele drzew jest okazałych rozmiarów, wśród nich na uwagę zasługuje okazałych rozmiarów sosna wejmutka – pomnik przyrody o obwodzie 502 cm.

Obok gatunków drzew występują krzewy obcego pochodzenia – rododendrony o okazałych rozmiarach. Ich fioletowo-różowe kwiaty ubarwiają park w okresie maja i czerwca.

Pomniki przyrody w Powiecie Namysłowskim²²

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie (Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 r., Dz. U. 2004 r., Nr 92, poz. 880).

Lp.	Nr rejestru wojewódzkiego	Obiekt	Gmina	Podstawa prawna
1	68	grupa drzew z gatunku: lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) - 2 szt., dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Domaszowice	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r. Nr 72, poz. 2231
2	72	pojedynczy okaz z gatunku sosna pospolita	Domaszowice	

²² Źródło: *Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Opole 2010*

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

		(<i>Pinus sylvestris</i>)		
3	81	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Namysłów	
4	83	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Namysłów	
5	85	pojedynczy okaz z gatunku buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Namysłów	
6	86	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Namysłów	
7	87	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) -2 szt.	Namysłów	
8	102	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Namysłów	
9	104	pojedynczy okaz z gatunku buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Namysłów	
10	109	aleja lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>) – 249 szt.	Domaszowice	
11	134	grupa drzew z gatunku lipa szerokolistna (<i>Tilia platyphyllos</i>) - 4 szt.	Świerczów	
12	139	aleja lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>) – 88 szt.	Domaszowice	
13	155	grupa drzew z gatunku: dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - 2 szt. i jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Pokój	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r. Nr 72, poz. 2231
14	242	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Namysłów	
15	281	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Pokój	
16	312	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Namysłów	
17	313	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Namysłów	
18	356	pojedynczy okaz z gatunku buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Świerczów	
19	372	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy	Świerczów	

		(Quercus robur)		
20	373	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Domaszowice	
21	506	pojedynczy okaz z gatunku sosna wejmutka (Pinus strobus)	Pokój	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r. Nr 72, poz. 2232
22	902	pojedynczy okaz z gatunku sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	Namysłów	
23	903	pojedynczy okaz z gatunku daglezwia zielona (Pseudotsuga taxifolia)	Namysłów	
24	904	pojedynczy okaz z gatunku sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	Namysłów	
25	905	pojedynczy okaz z gatunku wiąz szypułkowy (Ulmus laevis)	Namysłów	
26	906	pojedynczy okaz z gatunku jesion wyniosły (Fraxinus Excelsior)	Świerczów	
27	907	pojedynczy okaz z gatunku klon jawor (Acer pseudoplatanus)	Świerczów	
28	908	pojedynczy okaz z gatunku czereśnia dzika (Cerasus avium)	Domaszowice	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 28 luty 2008r. Nr 15, poz. 427, zm. Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 30 grudnia 2008r. Nr 106, poz. 2448

Użytki ekologiczne w Powiecie Namysłowskim

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

- użytek ekologiczny „Młyńskie Stawy” liczne stanowiska lęgowe ptactwa wodno błotnego - gmina Namysłów,
- użytek ekologiczny- „Bagno Młynówki”- podmokłe łąki z licznymi oczkami wodnymi i stanowiskami lęgowymi ptactwa wodno- błotnego, cały teren otoczony jest lasami. Na powierzchni znajduje się kilka „oczek wodnych”, na jego terenie znajduje się gniazda kaczki łyśki, czajki, wiosna na te teren zlatują się żurawie –gmina Namysłów,

- użytek ekologiczny „Jagienieckie Łąki” łąki ze stanowiskami chronionych gatunków roślin. Teren żerowisk ptaków drapieżnych- gmina Pokój²³

WYKAZ PARKÓW PAŁACOWYCH I DWORSKICH²⁴

L.p	Rodzaj parku	Gmina
1	Park Miejski w Namysławie	Namysłów
2	Park pałacowy w Baldwinowicach	Namysłów
3	Park pałacowy w Kamiennej	Namysłów
4	Park w Mikowicach	Namysłów
5	Park pałacowy w Minkowskim	Namysłów
6	Park dworski w Gręboszowie	Domaszowice
7	Park dworski w Strzelcach	Domaszowice
8	Park podworski w Domaszowicach	Domaszowice
9	Park podworski w Siemysłowie	Domaszowice
10	Park podworski w Woskowicach Grn.	Domaszowice
11	Park dworski w Staroście	Świerczów
12	Park dworski w Dąbrowie	Świerczów
13	Park dworski w Biestrzykowicach	Świerczów
14	Park dworski w Bąkowicach	Świerczów
15	Parki pałacowe w Pokoju	Pokój
16	Park dworski w Bukowej Śląskiej	Namysłów
17	Park dworski w Głuszynie	Namysłów
18	Park dworski w Jastrzębiu	Namysłów
19	Park dworski w Kowalowicach	Namysłów
20	Park dworski w Łączanach	Namysłów
21	Park dworski w Pawłowicach	Namysłów
22	Park dworski w Przeczowie	Namysłów
23	Park dworski w Rychnowie	Namysłów
24	Park dworski w Smarchowicach Wielkich	Namysłów
25	Park dworski w Woskowicach Małych	Namysłów

²³ Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Opole 2010

²⁴ Na podstawie „Parki podworskie w województwie opolskim”

26	Park dworski w Ziemielowicach	Namysłów
27	Park pałacowy w Krzykowie	Wilków
28	Park pałacowy w Jakubowicach	Wilków
29	Park dworski w Idzikowicach	Wilków
30	Park pałacowy w Pągowie	Wilków
31	Park typu swobodnego w Wilkowie	Wilków

• **Kultura niematerialna**

„Niematerialne dziedzictwo kulturowe” oznacza praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności. Dla celów niniejszej Konwencji, uwaga będzie skierowana wyłącznie na takie niematerialne dziedzictwo kulturowe, które jest zgodne z istniejącymi instrumentami międzynarodowymi w dziedzinie praw człowieka, jak również odpowiada wymogom wzajemnego poszanowania między wspólnotami, grupami i jednostkami, oraz zasadom zrównoważonego rozwoju.²⁵

Na terenie powiatu działają instytucje – jak Izba Regionalna w Namysłowie, czy gminne ośrodki kultury, który w sposób instytucjonalny dbają o zachowanie dziedzictwa kultury niematerialnej. Organizowane są konkursy, festiwale, spotkania kultywujące i budujące tożsamość lokalną. W tym obszarze działają również organizacje społeczne. Władze powiatu podejmują również działania wspierające popularyzację bogactwa i dorobku kulturowego Powiatu Namysłowskiego

4.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2014 poz. 1446) formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na

²⁵ http://niematerialne.nid.pl/Dziedzictwo_niematerialne/

realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

4.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Wylistowane poniżej zabytki stanowią najważniejsze elementy dziedzictwa kulturowego powiatu. Podmioty odpowiedzialne za ich utrzymanie powinny dołożyć wszelkich starań, aby te obiekty, (zwłaszcza te, które są w złym stanie technicznym) poddawać renowacji, restauracji, pracom remontowym oraz zabezpieczyć przed procesami degradacji, tak by mogły być dostępne dla mieszkańców jak i przyszłych pokoleń. Należy promować integralne podejście do zasobów kulturowych poprzez łączenie prac renowacyjnych, konserwatorskich i infrastrukturalnych z rozwojem tych zasobów, dzięki m.in. rozszerzeniu usług związanych z ich działalnością kulturalną czy turystyczną, likwidację barier, technicznych i w komunikowaniu się, w tym z odbiorcami będącymi osobami z niepełnosprawnościami. Tego typu holistyczne podejście może również stanowić istotny impuls do wzrostu atrakcyjności powiatu także pod względem gospodarczo – turystycznym. I stanowić przyczynek do rozwoju społecznego.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

• Gmina Domaszowice

LP	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
1.	Dziedzice	grób Jana Skali na cmentarzu		1945	168/88 z 22.02.1988
2.	Dziedzice	Kapliczka			226/2014 z 16.10.1963
3.	Domaszowice	kapliczka			225/2014 z 20.10.2014
4.	Gręboszów	zespół pałacowy: pałac		1782	1630/66 z 21.09.1966
5.	Gręboszów	zespół pałacowy: spichlerz			1630/66 z 21.09.1966
6.	Gręboszów	zespół pałacowy: dwie bramy			1630/66 z 21.09.1966
7.	Gręboszów	Cmentarz parafialny			250/90 z 04.05.1990
8.	Gręboszów	mogiły ofiar II wojny światowej			222/89 z 7.11.1989
9.	Gręboszów	Kościół pw. św. Katarzyny			229/2014, decyzja z 2014
10.	Siemysłów	kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych	kościół parafialny	XIX	1107/66 z 05.02.1966

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

11.	Siemysłów	kapliczka		Ok. 1882	Decyzja nr Ks.B.tIV-337/15 z dnia 30.11.2015r.
12.	Strzelce	kościół parafialny p.w. św. Marcina	kościół parafialny	XV-XVII	906/64 z 26.05.1964
13.	Strzelce	Park		k. XIX	44/80 z 29.01.1980
14.	Strzelce	kapliczka		XIX/XX	Decyzja nr ks.B.t.IV - 296/14 z 16.05.2014
15.	Strzelce	trzy kapliczek: p. w. Matki Bożej z Lourdes, Dobrego Pasterza i św. Idziego przy kościele p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Marcina			229/2104 decyzja z 2014
16.	Wieloręka	Kapliczka - dzwonnica		XIX	Decyzja nr Ks.b.t.IV-336/15 dnia 30.11.2015
17.	Włochy	kapliczka		Ok. 1900	Decyzja nr ks.B.t.IV-295/14 z dnia 14.04.2014

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

• Gmina Namysłów

LP	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
18.	Baldwinowie	kościół filialny p.w. św. Trójcy (drew.)		1414, XVI, XVII	136/54 z 24.11.1954
19.	Baldwinowie	park dworski		XIX	35/79 z 22.01.1979
20.	Baldwinowice	spichlerz dworski		XIX	1626/66 z 21.09.1966
21.	Brzezinka (Brzezinki)	Dwór		XIX w.	1050/65 z 25.06.1965
22.	Brzezinka (Brzezinki)	Spichlerz		poł. XIX w.	1050/65 z 25.06.1965
23.	Brzozowiec	Dom nr 25	chata nr 45	XIX	385/58 z 15.06.1958
24.	Brzozowiec	Dom nr 65	chata nr 65	1840-60	387/58 z 15.06.1958
25.	Brzozowiec	dom nr 69 A	chata nr 69	XIX	386/58 z 15.06.1958
26.	Brzozowiec	Dom nr 73	chata nr 73	XIX	383/58 z 15.06.1958
27.	Brzozowiec	Dom nr 74	chata nr 74	I poł. XIX	384/58 z 15.06.1958
28.	Bukowa Śląska	kościół filialny p.w. św. Jakuba Starszego	kościół filialny	XVII, 1786, 1869	1102/66 z 04.02.1966

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

29.	Bukowa Śląska	Park		XIX	93/84 z 26.01.1984
30.	Głuszyna	stodoła przy zagrodzie nr 68		XIX	1628/66 z 21.09.1966
31.	Jastrzębie	kościół filialny p.w. św. Wawrzyńca	kościół filialny	XIX	1104/66 z 04.02.1966
32.	Jastrzębie	zespół pałacowy: budynek administracyjny tzw. willa		XIX	1051/65 z 10.06.1965
33.	Jastrzębie	zespół pałacowy: budynek mieszkalny		I poł. XIX	1051/65 z 10.06.1965
34.	Jastrzębie	zespół pałacowy: dawna poczta		poł. XIX	1051/65 z 10.06.1965
35.	Jastrzębie	zespół pałacowy: budynek dawnego inspektoratu		XIX	1051/65 z 10.06.1965
36.	Jastrzębie	Oranżeria		XIX	1053/65 z 10.06.1965
37.	Jastrzębie	dom nr 9	dawna kuźnia	XIX	1952/65 z 10.06.1965 411/58 z 15.06.1958r
38.	Jastrzębie	Park			43/80 z 29.01.1980 186/50 z 31.05.1950 403/58 z 15.06.1958
39.	Józefków (Juskie)	Dom nr 12	dwór nr 12	1870	2373/97 z 11.08.1997
40.	Kamienna	kościół filialny p.w. św. Jadwigi	kościół filialny	1804-1805	1105/66 z 04.02.1966

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

41.	Kamienna	kaplica grobowa na cmentarzu rzymsko – katolicki		1839	2092/83 z 18.02.1983
42.	Kowalowice	kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP			34/2004 z 17.12.2004
43.	Kowalowice	Park			41/80 z 29.01.1980
44.	Krasowice	kościół filialny p.w. MB Częstochowskiej	kościół filialny	1620	911/64 z 26.05.1964
45.	Ligota Książęca	kościół parafialny p.w. NMP	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	1844	400/58 z 16.06.1958
46.	Ligota Książęca	budynek mieszkalny nr 66		1900	2306/92 z 04.11.1992
47.	Łączany	Pałac		XIX	2026/77 z 10.03.1977
48.	Łączany	Park			34/78 z 17.11.1978
49.	Michalice	kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła wraz z wnętrzem		1614, 1730	137/54 z 24.11.1954
50.	Michalice	stodoła folwarczna		poł. XIX	1631/66 z 21.09.1966
51.	Mikowice	Dwór		XVI-XIX	221/50 z 31.05.1950
52.	Mikowice	Park			69/81 z 09.08.1981 251/50 z 05.09.1950
53.	Minkowskie	pałac z zabudowaniami: pałac		1765, XX	902/64 z 26.05.1964 220 z 14.07.1950

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

54.	Minkowskie	pałac z zabudowaniami: stajnia			902/64 z 26.05.1964
55.	Minkowskie	Park		XIX	57/81 z 13.07.1981 187/50 z 31.05.1950
56.	Namysłów	układ urbanistyczny	stare miasto		57/52 z 23.05.1952
57.	Namysłów	kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła	kościół parafialny		63 z 29.03.1949 603/59 z 22.10.1959
58.	Namysłów	brama przed kościołem	brama przed kościołem	1713	267/58 z 28.01.1958
59.	Namysłów	pomnik św. Jana przy kościele	pomnik św. Jana przy kościele		271/58 z 30.01.1958
60.	Namysłów	kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	kościół filialny	XV/XVI	905/64 z 26.05.1964
61.	Namysłów	kościół	- pofranciszkański zespół poklasztorny: kościół - zespół dawnego klasztoru franciszkanów: dawny kościół	XIII-XVIII	- 680/63 z 30.04.1963 - 688/63 z 16.10.1963
62.	Namysłów	klasztor	- pofranciszkański zespół poklasztorny: klasztor - zespół dawnego klasztoru franciszkanów: dawny klasztor	XIII-XVIII	680/63 z 30.04.1963 688/63 z 16.10.1963

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

63.	Namysłów	dom, ul. Krótka 4	- zespół dawnego klasztoru franciszkanów: dom, ul. Krótka 4	XIV	688/63 z 16.10.1963 270/58 z 28.01.1958
64.	Namysłów	kaplica cmentarna p.w. św. Trójcy	kaplica cmentarna	XVIII/XIX	965/65 z 27.01.1965
65.	Namysłów	zamek		1360, XVI-XIX	84 z 29.03.1949 904/64 z 26.05.1964
66.	Namysłów	park miejski		II poł. XIX	56/81 z 13.07.1981
67.	Namysłów	mur i 2 baszty	mur obronny i dwie baszty		255/58 z 28.01.1958
68.	Namysłów	mur i 2 baszty (płn. - zach.)	mur obronny i dwie baszty w płn. zach.		256/58 z 28.01.1958
69.	Namysłów	mur i 3 baszty, ul. Wojska Polskiego i ul. Pańska	mur obronny i 3 baszty w płn. wsch. części miasta od ul. Wojska Polskiego do ul. Pańskiej		257/58 z 28.01.1958
70.	Namysłów	mur obronny i 1 baszta w płn. wsch. części miasta	mur obronny i 1 baszta w płn. wsch. części miasta		258/58 z 28.01.1958
71.	Namysłów	Otoczenie murów w obrębie układu urbanistycznego			57/52 z 23.05.1952
72.	Namysłów	mur obronny w płn. - wsch. części miasta	mur obronny w płn. - wsch.	XIV	259/58 z 28.01.1958
73.	Namysłów	mur w płn. części miasta	mur w płn. części miasta	XIV	260/58 z 28.01.1958

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

74.	Namysłów	brama Krakowska	baszta przy murze obronnym	1390, XIX	262/58 z 28.01.1958
75.	Namysłów	baszta, ul. Kościelna 10	baszta przy murze obronnym		263/58 z 28.01.1958
76.	Namysłów	mur, ul. Forteczna 4	mur gotycki ul. Forteczna 4	I poł. XIV	264/58 z 28.01.1958
77.	Namysłów	ratusz		1374, XV-XIX	939/64 z 04.06.1964
78.	Namysłów	dom mieszkalny, ul. Chrobrego 6			273/58 z 30.01.1958
79.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: budynek starej słodowni z warzelnią i suszarnią			43/2005 z 19.10.2005
80.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: budynek nowej słodowni z suszarnią			43/2005 z 19.10.2005
81.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: budynek administracyjny			43/2005 z 19.10.2005
82.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: budynek leżakowni i fermentowni			43/2005 z 19.10.2005
83.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: budynek starej i nowej maszynowni oraz magazynu beczek			43/2005 z 19.10.2005
84.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: kompleks budynków pomocniczych (kotłownia, warsztat mechaniczny, garaże, stolarska, dawna smołownia, bednarnia, myjnia beczek, biuro techniczne			43/2005 z 19.10.2005
85.	Namysłów	zespół browaru Namysłów, ul. Chrobrego 26: budynek dawnego magazynu jęczmienia, ul. Kolejowa 18			43/2005 z 19.10.2005

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

86.	Namysłów	d. szkoła ewangelicka, ul. Długa (ob. Dubois wejście ul. Szkolna 4)		1789	914/64 z 27.05.1964
87.	Namysłów	dom mieszkalny ul. Krakowska 17 tzw. Burmistrzówka	dom mieszkalny ul. Krakowska 29 tzw. Burmistrzówka	XIX	1987/73 z 20.01.1973 272/58 z 30.01.1958
88.	Namysłów	budynek hotelowo – gastronomiczny ul. Obrońców Pokoju 28 (dwa budynki połączone łącznikiem)		1850	2193/89 z 19.06.1989
89.	Namysłów	zespół szpitala miejskiego, ul. Oleśnicka 10: budynek prosektorium – kaplicy, pawilon oddziału dziecięcego, budynek mieszkalno-warsztatowy, altana, drewn., ażurowa, magazyn wolnostojący, ogrodzenie z bramą, założenie parkowe z drzewostanem		1911 – 1912	2279/91 z 12.09.1991
90.	Namysłów	dom mieszkalny, Rynek 3		XVI, XIX	265/58 z 28.01.1958 912/64 z 26.05.1964
91.	Namysłów	dom mieszkalny, Rynek 4		2 poł. XVIII, XIX, XX	279/58 z 30.01.1958
92.	Namysłów	dom mieszkalny, Rynek 5		XVI-XIX	266/58 z 28.01.1958 913/64 z 27.05.1964
93.	Namysłów	dom mieszkalny Rynek 6		XVIII, XIX	276/58 z 30.01.1958
94.	Namysłów	dom, Rynek 12		k. XIX	2018/76 z 26.06.1976
95.	Namysłów	dom, Rynek 24	dom mieszkalny, Rynek 27		277/58 z 30.01.1958

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

96.	Namysłów	dom mieszkalny, ul. Staszica 4		XVI, 1 poł. XIX	275/58 z 30.01.1958
97.	Namysłów	dom, ul. Staszica 6		XVI, XVIII/XIX	274/58 z 30.01.1958
98.	Pawłowice	park			60/81 z 15.07.1981
99.	Przeźców	kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z cmentarzem przykościelnym w obrębie ogrodzenia			55/2007 z 31.08.2007
100.	Przeźców	mauzoleum rodowe przy kościele parafialnym			58/2007 z 13.12.2007
101.	Przeźców	park		XVIII/XIX, k. XIX	187/88 z 07.11.1988
102.	Rychnów	kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela	kościół parafialny	XVI	903/64 z 26.05.1964
103.	Rychnów	zespół pałacowy z zabudowaniami: stary pałac (dom mieszkalny nr 73)	stary pałac (dom mieszkalny nr 44)	ok. 1800	915/64 z 27.05.1964 377/58 z 15.06.1958
104.	Rychnów	zespół pałacowy z zabudowaniami: pałac		1781	915/64 z 27.05.1964
105.	Rychnów	zespół pałacowy z zabudowaniami: spichlerz i stajnie		ok. 1800	915/64 z 27.05.1964
106.	Rychnów	zespół pałacowy z zabudowaniami: dom ogrodnika		ok. 1800	915/64 z 27.05.1964
107.	Rychnów	park		XIX	42/80 z 29.01.1980
108.	Rychnów	chata nr 18		1 poł. XIX	381/58 z 15.06.1958

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysławskiego na lata 2016 – 2019

109.	Smarchowice Śląskie	kościół parafialny p.w. św. Krzyża	kościół filialny p.w. św. Krzyża		135/54 z 25.11.1954
110.	Smarchowice Wielkie	park		k. XVIII	40/80 z 29.01.1980
111.	Smogorzów	kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela	kościół parafialny	1861/63	1108/66 z 05.02.1966
112.	Woskowice Małe	kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca	kościół parafialny	1711, 1811	612/59 z 13.11.1959 918/64 z 29.05.1964
113.	Woskowice Małe	dzwonnica wiejska		XVIII/XIX	1638/66 z 22.09.1966
114.	Woskowice Małe	pałac		XVIII-XIX	1054/65 z 10.06.1965
115.	Woskowice Małe	zabudowania dworskie: mieszkalny budynek podworski		XIX	1055/65 z 10.06.1965
116.	Woskowice Małe	park		XIX	58/81 z 13.07.1981
117.	Ziemielowice	prezbiterium kościoła, ob. kościół filialny p.w. św. Marii Magdaleny		2 poł. XIV	660/60 z 19.02.1960
118.	Ziemielowice	pałac		k. XIX	2071/81 z 04.11.1981
119.	Ziemielowice	park		k. XIX	39/80 z 07.02.1980

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

• Gmina Pokój

LP	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
120.	Domaradz	dom	dom mieszkalny	XIX	758/64 z 31.03.1964
121.	Domaradzka Kuźnia	dom, ul. Opolska 11	chałupa drewniana	XVIII/XIX	2150/87 z 09.02.1987
122.	Fałkowice	cmentarz		XVIII, po 1850	293/94 z 10.01.1994
123.	Krzywa Góra	cmentarz katolicki			290/92 z 26.10.1992
124.	Pokój	kościół ewangelicki „Kościół Zofii”	kościół ewangelicki		202/56 z 06.10.1956 601/17/46 z 16.12.1946
125.	Pokój	cmentarz parafialny., ul. Wolności			285/92 z 23.10.1992
126.	Pokój	cmentarz ewangelicko-augsburski, ul. 1 Maja		1755	289/92 z 28.10.1992
127.	Pokój	cmentarz żydowski, ul. Kolejowa			227/89 z 04.12.1989
128.	Pokój	park			123/85 z 4.03.1985 7/46 z 16.12.1946
129.	Pokój	dom „Mateusza”, ul. Brzeska 1		XVIII	1795/66 z 14.10.1966
130.	Pokój	dom (ruina), ul. Brzeska 20		XIX	1796/66 z 14.10.1966

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

131.	Pokój	dom, ul. Kościelna 1	dom, ul. Kościelna 5	XIX	1797/66 z 14.10.1966
132.	Pokój	dom (plebania), ul. 1 Maja 12		XIX	1798/66 z 14.10.1966
133.	Pokój	dom, ul. 1 Maja 18			1801/66 z 14.10.1966
134.	Pokój	dom, ul. Namysłowska 5		XIX	1799/66 z 14.10.1966
135.	Pokój	dom, ul. Wolności 36		XIX	1800/66 z 14.10.1966
136.	Zawiść	cmentarz z budynkiem gospodarczym		1910	295/94 z 08.12.1994
137.	Zieleniec	cmentarz komunalny z drewnianym parkanem, ul. Niemodlińska		1700	288/92 z 06.11.1992

• Gmina Świerczów

LP	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
138.	Bąkowice	kościół parafialny p.w. św. Anny		1837-39, 1914	1100/66 z 04.02.1966
139.	Bąkowice	dwór		XVIII/XIX	907/64 z 26.05.1964
140.	Bąkowice	park			32/78 z 17.11.1978 184/50 z 31.05.1950

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysławskiego na lata 2016 – 2019

141.	Biestrykowice	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	kościół parafialny	1639, 1839	1101/66 z 04.02.1966
142.	Biestrykowice	zespół dworski: dwór		XVIII	1099/66 z 20.01.1966
143.	Biestrykowice	zespół dworski: park		XVIII	1099/66 z 20.01.1966 33/78 z 17.11.1978 185/50 z 31.05.1950
144.	Biestrykowice	zespół dworski: stajnia		XIX	1099/66 z 20.01.1966
145.	Biestrykowice	oficyna dworska w zespole pałacowym		pocz. XX	2013/76 z 13.03.1976
146.	Dąbrowa	kościół filialny p.w. św. Jadwigi	kościół filialny	1600, 1892	1103/66 z 04.02.1966
147.	Dąbrowa	park		XIX	46/80 z 28.04.1980
148.	Gola	dzwonnica kościelna		XIX	1629/66 z 21.09.1966
149.	Gola	budynek gospodarczy i stajnia nr 33		XIX	407/58 z 15.06.1958r.
150.	Miejsce	Cmentarz żydowski		poł. XIX - 1939	239/90 z 05.02.1990
151.	Miejsce	Kościół pw. Wniebowzięcia Pana Jezusa			251//2016 z 2016r.
152.	Miejsce	Dwór z fosą		XVI/XVII, 3 ćw. XIX	2189/88 z 28.12.1988
153.	Miodary	dom, dawna mleczarnia		1825	1632/66 z 21.09.1966

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

154.	Miodary	Dom nr 2		1 poł. XIX	1633/66 z 21.09.1966
155.	Miodary	Dom nr 3		XIX	1634/66 z 21.09.1966
156.	Miodary	Dom nr 4		XIX	1635/66 z 21.09.1966
157.	Miodary	Dom nr 5		XIX	1636/66 z 22.09.1966
158.	Staroścín	Kapliczka przydrożna		1 poł. XIX	375/58 z 15.06.1958
159.	Staroścín	zamek-pałac		1604, XVIII, XX	312/58 z 01.03.1958
160.	Staroścín	oficyna pałacowa		XIX	1945/70 z 06.02.1970
161.	Staroścín	park		pocz. XIX	100/84 z 30.01.1984
162.	Świerczów	kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa		1923-24	44/2006 z 16.03.2006

• Gmina Wilków

LP	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
163.	Bukowie	kościół filialny Oczyszczenia NMP	kościół filialny MB Gromnicznej	XV, XVI	908/64 z 26.05.1964
164.	Idzikowice	dwór		I poł. XIX	1939/68 z 18.10.1968

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

165.	Idzikowice	park			53/81 z 9.06.1981
166.	Jakubowice	pałac		XIX	2017/76 z 16.04.1976
167.	Jakubowice	park			52/81 z 09.06.1981
168.	Krzyków	park			51/81 z 01.06.1981
169.	Pągów	kościół filialny p.w. św. Józefa ob. Piotra i Pawła	kościół filialny	XVII, XIX	1106/66 z 05.02.1966
170.	Pągów	zespół pałacowo – folwarczny: pałac			2400/2000 z 6.11.2000
171.	Pągów	zespół pałacowo – folwarczny: gorzelnia		1874	2400/2000 z 6.11.2000
172.	Pągów	zespół pałacowo – folwarczny: obora		1887	2400/2000 z 6.11.2000
173.	Pągów	zespół pałacowo – folwarczny: spichlerz		1898	2400/2000 z 6.11.2000
174.	Pągów	zespół pałacowo – folwarczny: kuźnia		pocz. XX	2400/2000 z 6.11.2000
175.	Pągów	oficyna		1935	1637/66 z 27.09.1966
176.	Pągów	park			38/80 z 28.01.1980
177.	Pszeniczna	budynek gorzelni z płatkarnią wraz z urządzeniami ciągu technologicznego w dawnym zespole folwarcznym		poł. XIX, l. 20-te XX	14/2002 z 16.09.2002
178.	Wilków	kościół parafialny p.w. św. Mikołaja		XIII/XIV – XX	650/59 z 13.11.1959
179.	Wilków	pałac		poł. XIX	2207/90 z 08.02.1990

180.	Wilków	park		poł. XIX	45/80 z 08.02.1980
181.	Wilków	dwór, ob. dom nr 116		1830, 1916	2104/84 z 30.11.1984
182.	Wojciechów	kościół filialny p.w. Nawiedzenia NMP		XV, XVI-XVII	917/64 z 29.05.1964

4.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków ruchomych na terenie powiatu

Wylistowane poniżej zabytki stanowią najważniejsze elementy dziedzictwa kulturowego powiatu. Podmioty odpowiedzialne za ich utrzymanie powinny dołożyć wszelkich starań, aby te obiekty, (zwłaszcza te, które są w złym stanie technicznym) poddawać renowacji, restauracji, pracom remontowym oraz zabezpieczyć przed procesami degradacji, tak by mogły być dostępne dla mieszkańców jak i przyszłych pokoleń. Należy promować integralne podejście do zasobów kulturowych poprzez łączenie prac renowacyjnych, konserwatorskich i infrastrukturalnych z rozwojem tych zasobów, dzięki m.in. rozszerzenie usług związanych z i działalności kulturalną czy turystyczną, likwidację barier, technicznych i w komunikowaniu się, w tym z odbiorcami będącymi osobami z niepełnosprawnościami. Tego typu holistyczne podejście może również stanowić istotny impuls do wzrostu atrakcyjności powiatu także pod względem gospodarczo –turystycznym. I stanowić przyczynek do rozwoju społecznego.

- **Gmina Wilków**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru
1.	Bukowie	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. Oczyszczenia NMP	Ujęte w ewidencji oraz w rejestrze zabytków: Ks.B.t.I-399/66 02.03.1966 r.
3.	Wilków	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja	Ujęte w ewidencji oraz w rejestrze zabytków: Ks.B.t.II-426/69 29.11.1969 r.

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

• Gmina Namysłów

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru
1.	Baldwinowice	Zespół zabytków ruchomych z kościoła filialnego p.w. Trójcy Św.	Ks.B.t.I-142/58 z dnia 10.10.1958 r. Ks.B.t.I-396/66 02.03.1966 r. Ks.B.t.I-415/67 z dnia 30.10.1967 r.
2.	Bukowa Śląska	Figura św. Jana Nepomucena	Ks.B.t.I-171/59 z dnia 13.11.1959 r.;
3.	Bukowa Śl.	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba St.	Ks.B.t.I-336/64 z dnia 30.01.1964 r. Ks.B.t.I-398/66 z dnia 02.03.1966 r.
4.	Głuszyna	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. Wszystkich Świętych	Ks.B.t.I-401/66 z dnia 12.03.1966 r.
5.	Jastrzębie	Zespół zabytków ruchomych z kościoła filialnego p.w. św. Wawrzyńca	Ks.B.t.I-403/66 z dnia 12.03.1966 r.
6.	Kamienna	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi	ks.B.t.I-404/66 z dnia 12.03.1966 r.
7.	Kowalowice	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	Ks.B.t.I-405/66 z dnia 12.03.1966 r.
8.	Krasowice	Zespół zabytków ruchomych z kościoła filialnego p.w. MB Częstochowskiej	Ks.B.t.I-406/66 z dnia 17.12.1966 r.
9.	Ligota Książęca	Obraz Wniebowzięcie NMP w ołtarzu głównym z kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP	Ks.B.t.I-407/66 z dnia 17.12.1966 r.

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

10.	Ligota Książęca	Krzyż pokutny	Ks.B.t.I-194/60 z dnia 05.03.1960 r.
11.	Ligotka	Krzyż pokutny	Ks.B.t.I-193/60 z dnia 03.03.1960 r.
12.	Michalice	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Michała Archanioła	Ks.B.t.I-18/57/53 z dnia 30.09.1957 r. Ks.B.t.I-32/57 z dnia 10.11.1957 r. Ks.B.t.I-408/67 z dnia 30.10.1967 r. Ks.B.t.I-413/67 z dnia 30.10.1967 r. Ks.B.t.I-414/67 z dnia 30.10.1967 r. Ks.B.t.I-418/67 z dnia 30.10.1967 r.
13.	Namysłów	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła	Ks.B.t.II-517/1-66/71 z dnia 01.09.1971 r.
14.	Namysłów	Figura św. Jana Nepomucena przy kościele parafialnym p.w. św. Piotra i Pawła	Ks.B.t.I-119/58 z dnia 10.10.1958 r.
15.	Namysłów	Studnia (na dziedzińcu zamku)	Ks.B.t.II-519/71 z dnia 01.09.1971 r.
16.	Namysłów	Figura św. Jan Nepomucen (przy zbiegu ulic Curie-Skłodowskiej i Niwskiej)	Ks.B.t.V-832/90 z dnia 08.08.1990 r.
17.	Namysłów	Fontanna (Rynek)	Ks.B.t.V-884/92 z dnia 07.04.1992 r.
18.	Namysłów	Rzeźba – św. Franciszek (ul. Mariańska)	Ks.B.t.I-63/04 z dnia 25.08.2004 r.
19.	Rychnów	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela	Ks.B.t.I-34/57 z dnia 10.11.1957 r. Ks.B.t.I-315/64

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

			z dnia 11.01.1964 r. Ks.B.t.IV-693/1-15/77 z dnia 17.09.1977 r.
20.	Smarchowice Śl.	Zespół zabytków ruchomych z kościoła filialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Św.	Ks.B.t.II-425/69 z dnia 28.11.1969 r.
21.	Smogorzów	Zespół zabytków ruchomych z kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela	Ks.B.t.II-516/71 z dnia 01.09.1971 r.
22.	Woskowice Małe	Zespół zabytków ruchomych p.w. św. Wawrzyńca	Ks.B.t.II-521/71 z dnia 01.09.1971 r. Ks.B.t.I-1/1-5/02 z dnia 27.02.2002 r.

• Gmina Domaszowice

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru
1.	Gręboszów	Wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Katarzyny	Ks.B.t.I-22/53/57 02.11.1957 r. Ks.B.t.I-402/66 12.03.1962 r.
2.	Siemysłów	Rzeźba Pieta z kapliczki przydrożnej	Ks.B.t.I-316/64 11.01.1964 r.
3.	Strzelce	Wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP i św. Marcina	Ks.B.t.I-23/57 06.11.1957 r. Ks.B.t.I-28/57 08.11.1957 r. Ks.B.t.I-319/67 30.08.1967 r. Ks.B.t.II-506/1-7/70

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

			04.12.1970 r.
4	Domaszowice	Obraz Matka Boska Piekarska	Ks. B. t. IV – 331/15, decyzja z 24.09.2015r.
5.	Włochy	Wyposażenie z kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP	Ks.B.t.II-505/70 06.11.1970 r.
6.	Włochy	Organy z kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP	Decyzja Ks.B.t.IV – 284/14 z 17.01.2014

• **Gmina Pokój**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru
1.	Fałkowice	Wyposażenie w kościele parafialnym p.w. św. Stanisława Bp.	Ks.B.t.III-604/72 07.10.1972 r. Ks.B.t.III-616/73 06.01.1973 r.
2.	Lubnów	Dzwonnica-kapliczka	ks.B.t.V-737/88 22.02.1988 r.
3.	Pokój	Wyposażenie kościoła ewangelickiego	Ks.B.t.IV-678/1-31/77 26.04.1977 r.
4.	Pokój	Pomnik nagrobny hr. Württemberga	Ks.B.t.I-11/56 26.11.1956 r.
5.	Pokój	Kolumna triumfalna z orłem	Ks.B.t.I-12/56 26.11.1956 r.
6.	Pokój	Pomnik z lwem	Ks.B.t.I-88/56 23.11.1956 r.
7.	Pokój	Zespół rzeźb z założenia parkowego	Ks.B.t.I-67/1-7/04 21.12.2004 r.
8.	Pokój	Pomnik nagrobny Henryka v. Bursdorf (cmentarz ewangelicki)	Ks.B.t.III-622/74 28.11.1974 r.

• Gmina Świerczów

Lp.	Miejscowość	Gmina	Obiekt	Numer rejestru
1.	Bąkowice	Świerczów	Wyposażenie kościoła parafialnego	Ks.B.t.I-393/66 28.02.1966 r.
2.	Biestrykowice	Świerczów	Wyposażenie z kościoła parafialnego p.w. NMP	Ks.B.t.I-397/66 02.03.1966 r.
3.	Biestrykowice	Świerczów	Zespół rzeźb parkowych (zespół rzeźb przeniesiony do Opola)	Ks.B.t.I-311/64 11.01.1964
4.	Dąbrowa	Świerczów	Wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Jadwigi	Ks.B.t.I-400/66 02.03.1966 r.
5.	Dąbrowa	Świerczów	Wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Jadwigi	Ks.B.t.II-515/71 01.09.1971 r.
6.	Dąbrowa	Świerczów	Rzeźba św. Anna Samotrzeć, kapliczka przy domu nr 68	Ks.B.t.I-416/67 30.10.1967 r.
7.	Miejsce	Świerczów	Wyposażenie z kościoła filialnego p.w. Wniebowstąpienia NMP	ks.B.t.I-307/64 08.01.1964 r.
8.	Miejsce	Świerczów	Wyposażenie z kościoła filialnego p.w. Wniebowstąpienia NMP	ks.B.t.I-312/64 11.01.1964 r.
9.	Miejsce	Świerczów	Wyposażenie z kościoła filialnego p.w. Wniebowstąpienia NMP	ks.B.t.I-313/64 11.01.1964 r.
10.	Miejsce	Świerczów	Wyposażenie z kościoła filialnego p.w. Wniebowstąpienia NMP	ks.B.t.II-514/1-12/71 01.09.1971 r.
11.	Miejsce	Świerczów	Rzeźba św. Jan Nepomucen, w kapliczce na terenie cmentarza przykościelnego	ks.B.t.V-887/92 07.04.1992 r.

4.3.3. Zabytki archeologiczne²⁶

GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	NUMER STANOWISKA	TYP STANOWISKA	CHRONOLOGIA	NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW
DOMASZOWICE	DOMASZOWICE	13	osada	kultura przeworska (II - I w. p. n.e.), późne średniowiecze	A - 854/89
		2	cmentarzysko ciałopalne	kultura łużycka	A - 507/78
		22	osada	kultura przeworska (późny okres wpływow rzymskich), późne średniowiecze	A - 855/89
		7	osada	kultura łużycka, średniowiecze	A - 488/78
		8	osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu), kultura pomorska (halsztat D - okres przedrzymski), kultura przeworska (młodszy okres przedrzymski - wczesny okres rzymski), późne średniowiecze	A - 881/90
	NOWA WIEŚ	5	osada	kultura łużycka, średniowiecze	A - 506/78
	STRZELCE	1	osada	kultura łużycka, okres wpływow rzymskich, okres średniowieczny	A - 473/78
		12	osada	kultura przeworska (II - I w.p.n.e.)	A - 878/90

²⁶ http://www.wuozopole.pl/rejestr/rejestr_archeologia.xls

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

		13	osada	kultura łużycka (III - V okres epoki brązu/ okres halsztacki), kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A - 870/90	
		15	osada	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich, okres wczesnośredniowieczny (faza młodsza), okres średniowieczny (XIV w.)	A - 849/89	
		16	osada	neolit, kultura łużycka (okres halsztacki), wczesne średniowiecze (faza młodsza)	A - 848/89	
		26	osada	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A - 872/90	
		3	osada produkcyjna	okres wpływów rzymskich	A - 492/78	
		7	stanowisko nieokreślone	okres wpływów rzymskich	A - 493/78	
		8	osada	okres wpływów rzymskich, okres średniowieczny	A - 476/78	
		WŁOCHY	1	osada	okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 482/78
			2	osada	średniowiecze	A - 474/78
		NAMYSŁÓW	BALDWINOWICE	12	osada	kultura pomorska
		2	osada	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 204/69	
		7	osada	kultura przeworska, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze	A - 1097/98	
	BRZOSOWIEC	24	osada	kultura łużycka, kultura przeworska (okres lateński i późnorzymski), średniowiecze (XV w.)	A - 1077/98	
		29	cmentarzysko, punkt osadniczy	kultura łużycka, średniowiecze	A - 1076/98	

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

	GŁUSZYNA	3	osada	kultura łużycka (epoka brązu), średniowiecze	A - 206/69
		4	osada	średniowiecze	A - 203/69
		50	grodzisko stożkowate	XV-XVI w.	A-35/2004
	IGŁOWICE	2	osada, ślad osadnictwa	kultura przeworska, późne średniowiecze	A - 1092/98
		3	osada	kultura przeworska	A - 1093/98
		5	osada	kultura łużycka, kultura przeworska, późne średniowiecze	A - 1101/98
	JÓZEFKÓW	1	osada	kultura przeworska (faza C2), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 995/94
	KAMIENNA	1	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 73/68
		13	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 74/68
		3	osada	kultura przeworska (faza D)	A - 986/94
		8	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski)	A - 994/94
	KOWALOWICE	16	osada	kultura przeworska (faza D), średniowiecze (2 poł. XIII - XIV w.)	A - 1009/95
		22	osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu/ halsztat)	A - 1008/95
		23	osada	kultura przeworska (faza A - B)	A - 1007/95
		24	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski i rzymski)	A - 1004/95
		26	osada	kultura przeworska (faza D)	A - 1003/95
		27	osada, punkt osadniczy	kultura łużycka, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze	A - 1094/98
		29	osada	kultura łużycka, kultura przeworska	A - 1095/98
		3	cmentarzysko	kultura łużycka (V okres epoki brązu/ halsztat), kultura przeworska (okres przedrzymski i rzymski)	A - 1002/95

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

	MICHALICE	30	osada	kultura łużycka, kultura przeworska	A - 1096/98
		10	osada	kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich)	A - 998/94
		12	osada	neolit, kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich)	A - 997/94
		2	osada	kultura przeworska (faza A), wczesne średniowiecze (faza młodsza), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 987/94
		6	osada	kultura przeworska (faza A - B)	A - 991/94
		7	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 993/94
		8	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski)	A - 992/94
		9	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski i wczesny okres rzymski), wczesne średniowiecze (XI w.), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 988/94
		MIKOWICE	1	osada	kultura łużycka (epoka brązu), okres wpływów rzymskich
	1 i 13		cmentarzisko kurhanowe ciałopalne i szkieletowe	kultura łużycka (II - IV okres epoki brązu)	A - 620/84
	16		osada	kultura łużycka, kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich), późne średniowiecze	A - 1006/95
	30		cmentarzisko ciałopalne	kultura łużycka (okres halsztacki)	A - 1012/95

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

NAMYŚLÓW	42	osada	kultura łużycka, kultura przeworska (okres lateński), wczesne średniowiecze (faza późna)	A - 1011/95
	1	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu), średniowiecze	A - 77/68
	16 i 17	cmentarzysko, ślad osadnictwa	k. łużycka (III okres epoki brązu / okres halsztacki), późne średniowiecze	A-25/2004
	23	osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu/halsztat), okres wpływów rzymskich	A - 955/93
	26	osada	kultura łużycka (IV – V okres epoki brązu)	A - 928/91
	27	cmentarzysko	kultura łużycka	A - 885/90
	28	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 61/66
	31	osada	kultura łużycka (halsztat), kultura przeworska (późny okres rzymski)	A - 826/89
	55	osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu / halsztat), kultura przeworska (okres przedrzymski i rzymski), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 929/91
	58	osada	kultura łużycka	A - 884/90
	66	osada	kultura łużycka (halsztat)	A - 996/94
	68	osada, ślad osadnictwa	k. łużycka (V okres epoki brązu - okres halsztacki), późne średniowiecze	A-45/2005
	69	osada	epoka kamienia, epoka brązu, kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A - 953/93
	7	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 62/66

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

		1	osada	neolit	A - 78/68	
		2	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu), wczesne średniowiecze	A - 79/68	
		3	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu), okres wpływów rzymskich	A - 63/66	
	RYCHNÓW	6	osada	kultura łużycka (halsztat), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 917/91	
		7	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski i okres rzymski faza B2 - C1)	A - 989/94	
		8	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski)	A - 990/94	
	WOSKOWICE MAŁE	1	stanowisko nieokreślone	epoka brązu, okres wpływów rzymskich	A - 201/69	
		4	osada	średniowiecze	A - 202/69	
		5	grodzisko	średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 333/72	
	ZIEMIELOWICE	3	osada	kultura przeworska (faza B)	A - 923/91	
		5	osada	kultura przeworska (II - I w.p.n.e. oraz III - IV w. n.e.)	A - 913/91	
	POKÓJ	KRZYWA GÓRA	1	grodzisko	średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 353/72
	ŚWIERCZÓW	DĄBROWA	1	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 70/68
10			osada	kultura przeworska	A - 640/84	
13			nieokreślone	mezoilit	A - 88/68	
2			nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu), średniowiecze	A - 54/66	
21			osada	kultura łużycka	A - 589/81	
22			osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu/halsztat)	A - 632/84	
25			osada	kultura przeworska	A - 639/84	
27			osada	kultura przeworska	A - 633/84	

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

		3	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 55/66	
		4	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 71/68	
		5	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 56/66	
		8	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 72/68	
	MIEJSCE	1	grodzisko	średniowiecze (XII - XIII w.)	A - 137/68	
		2	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 57/66	
		3	stanowisko nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 58/66	
	STAROŚCIN	5	osada	kultura łużycka	A - 588/81	
	ŚWIERCZÓW	1	stanowisko nieokreślone	mezolit	A - 87/68	
		8	stanowisko nieokreślone	epoka brązu (kultura łużycka), okres wpływów rzymskich	A - 59/66	
		9	stanowisko nieokreślone	epoka brązu (kultura łużycka)	A - 60/66	
	WILKÓW	BUKOWIE	2	osada	kultura łużycka	A - 636/84
			3	osada	okres wpływów rzymskich	A - 648/84
IDZIKOWICE		1	cmentarzysko ciałopalne	kultura pomorska (okres lateński)	A - 587/81	
JAKUBOWICE		1	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 75/68	
		1	nieokreślone	okres wpływów rzymskich	A - 205/69	
KRZYKÓW		4	osada	okres wpływów rzymskich	A - 208/70	
LUBSKA		2	osada	kultura przeworska (okres rzymski)	A - 833/89	
		3	osada	kultura dołkowo - grzebykowa lub trzcinińska, kultura łużycka, późna faza średniowiecza	A - 838/89	
		4	osada	kultura wstęgowa, wczesne średniowiecze (faza starsza)	A - 835/89	

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

		5	osada	kultura przeworska (okres przedrzymski i rzymski)	A - 831/89
	MŁOKICIE	5	osada	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A - 846/89
	PĄGÓW	1	grodzisko	XIII w.	A-34/2004
	PIELGZYMOWICE	2	osada	kultura łużycka, kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich)	A - 850/89
		3	osada	kultura łużycka, kultura przeworska (okres przedrzymski), wczesne średniowiecze	A - 836/89
		4	osada	kultura przeworska (młodszy okres przedrzymski)	A - 828/89
		5	osada	kultura przeworska (młodszy okres przedrzymski)	A - 829/89
		WILKÓW	11	osada	kultura łużycka (okres halsztacki), wczesne średniowiecze (faza młodsza), średniowiecze (XIV w.)
	12		osada	kultura łużycka (okres halsztacki)	A - 853/89
	13		osada	kultura łużycka (okres halsztacki), kultura pomorska (okres lateński)	A - 859/89
	14		osada	kultura pomorska (halsztat D i wczesny okres przedrzymski)	A - 873/90
	16		osada	okres halsztacki (kultura łużycka lub pomorska); wczesne średniowiecze (faza starsza)	A - 871/90
	17		osada	kultura łużycka	A - 880/90
	3		osada	kultura pomorska, kultura przeworska (faza D)	A - 847/89
	4		osada	kultura przeworska (młodszy okres przedrzymski)	A - 843/89

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Namysłowskiego na lata 2016 – 2019

		5	osada	kultura łużycka (okres halsztacki), kultura pomorska (halsztat D - wczesny okres przedrzymski), kultura przeworska (faza B2 - C1)	A - 840/89
		7	osada	kultura łużycka (okres halsztacki), kultura pomorska (halsztat D - wczesny okres przedrzymski)	A - 841/89
		9	osada	kultura łużycka (okres halsztacki)	A - 857/89

4.4. Gminne ewidencje zabytków i Gminne programy opieki nad zabytkami na terenie powiatu

Ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy należy do obowiązków samorządu lokalnego. Zadania stojące przed organami administracji publicznej (m.in. gmin), precyzuje art. 4 Ustawy z dnia 17 września 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 z 2003 r., poz. 1568). Gminy między innymi mają dbać o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” oraz zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”.

Jednym z obowiązków nałożonych przez ustawę na gminy jest: „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”. Temu zadaniu ma służyć gminna ewidencja zabytków, o której jest mowa w artykule 22. Punkt 4 tego artykułu mówi: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy”. Natomiast punkt 5 określa zakres gminnej ewidencji:

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zakres informacji o zabytkach nieruchomych, zawartych w karcie adresowej określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. nr 113, poz. 661).²⁷

Na terenie Powiatu Namysłowskiego niewielka część gmin posiada zaktualizowany gminny program opieki nad zabytkami i ewidencję zabytków:

	GMINA	GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW	GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTEKAMI
1	Namysłów	+	Nieaktualny na lata 2012-2015
2	Wilków	+	Aktualny na lata 2016-2019
3	Świerczów	+	Nieaktualny na lata 2012-2015 r.

²⁷ http://www.nid.pl/pl/Dla_wlascicieli_i_zarzadcow/dla-samorzadow/gminna-ewidencja-zabytkow/

4	Pokój	+	Brak danych
5	Domaszowice	+	Nieaktualny z roku 2007

5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego powiatu. Analiza szans i zagrożeń

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest metodą oceny potencjału lub konkurencyjności na podstawie analizy czterech zmiennych, którymi są:

1. **Mocne strony** („S” – od ang. *strenghts*),
2. **Słabe strony** („W” – od ang. *weaknesses*),
3. **Szanse** („O” – od ang. *opportunities*),
4. **Zagrożenia** („T” – od ang. *threats*).

Jak już wielokrotnie podkreślano w niniejszym opracowaniu problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego należy rozpatrywać w szerokim kontekście oddziaływania społeczno – gospodarczego. Dlatego powyższe elementy uwzględniono również przy sporządzaniu przedmiotowej analizy.

MOCNE STRONY (+):

- atrakcyjne położenie powiatu pod względem krajobrazowym,
- znaczne rozpoznanie zasobów dziedzictwa kulturowego z terenu powiatu,
- duży zasób obiektów zabytkowych o znaczeniu ponadlokalnym
- wysoki stopień zachowania zabytkowych obiektów sakralnych
- duży zasób obszarów chronionego krajobrazu,
- uznanie w dokumentach strategicznych sfery dziedzictwa kulturowego za jeden z potencjalnych czynników rozwojowych
- obudowa instytucjonalna zagadnienia ochrony dziedzictwa - wydziały w urzędach samorządowych
- rozwój organizacji społecznych zajmujących się kulturą i tożsamością lokalną

SŁABE STRONY (-):

- niewystarczający stopień zabezpieczenia i ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
- zły stan techniczny niektórych obiektów zabytkowych
- niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności należytego dbania o zabytki,

- niewystarczające wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego powiatu w aspekcie promocji i rozwoju, a także budowy marki terytorialnej
- niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ochronę elementów dziedzictwa kulturowego.

SZANSE:

- możliwość aplikowania o zewnętrzne środki na zachowanie dziedzictwa kulturowego (m.in. fundusze europejskie, środki ministerstwa kultury i dziedzictwa narodowego)
- tworzenie partnerstw lokalnych i ponadsektorowych w celu kreowania działań służących ochronie dziedzictwa kulturowego
- możliwość wykorzystania technologii cyfrowych w celu udostępnienia zasobów dziedzictwa kulturowego
- rozbudowa baz turystycznych z wykorzystaniem obiektów i obszarów o wartościach historycznych i kulturowych,
- wdrażanie projektów edukacyjnych i promocyjnych zwiększających świadomość społeczną w zakresie ochrony dóbr dziedzictwa kulturowego

ZAGROŻENIA:

- samowolne działania na zabytkach bez uzgodnień konserwatorskich,
- brak nakładów z budżetów samorządowych na odnowę obszarów i obiektów zabytkowych,
- stopień skomplikowania procedur aplikacyjnych o środki zewnętrzne służące zachowaniu dziedzictwa kulturowego,
- niskie nakłady finansowe przeznaczone na ochronę zabytków, zwłaszcza przez właścicieli prywatnych.

6. Założenia programowe

6.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Priorytetem Programu jest wskazanie działań służących ochronie dziedzictwa kulturowego na terenie Powiatu Namysłowskiego. Powinna być ona ujmowana także z dostrzeżeniem znaczenia potencjału dziedzictwa kulturowo – przyrodniczego dla sfery społecznej, gospodarczej, edukacyjnej i promocyjnej. Szczególną troską powinny być objęte obiekty o najwyższej wartości, wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków. Realizacja programu powinna przyczynić się do:

- zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania, dzięki pracom restauracyjnym, renowacyjnym, zabezpieczającymi przed zagrożeniami i uszczerbkiem,
- zwiększenia ekspozycji zabytków i zasobów krajobrazu kulturowego,
- podejmowania działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,

- uwzględnienia elementów ochrony zabytków, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody w planowaniu i zarządzaniu strategicznym
- wykorzystania potencjału przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, zasobów endogenicznych jako potencjału prorozwojowego.

Program uwzględnia również konieczność ochrony zabytków archeologicznych. Przy podejmowaniu działań inwestycyjnych związanych z robotami ziemnymi w obrębie zabytku wymagane jest przeprowadzenie badań archeologicznych. Projekty inwestycyjne zlokalizowane w obrębie lub pobliżu stanowisk archeologicznych muszą być uzgadniane z Opolskim WKZ, w celu uzyskania pozwolenia konserwatorskiego.

Program stanowi uzupełnienie dokumentów strategiczno – planistycznych powiatu.

6.2. Kierunki działań programu opieki nad zabytkami

Wśród podstawowych kierunków działań Programu należy uwzględnić prace restauratorskie, renowacyjne, rewitalizacyjne hamujące procesy niszczenia i degradacji obiektów zabytkowych będących własnością powiatu:

- Murów obronnych zlokalizowanych w Namysłowie przy ulicy Piastowskiej 8 oraz Staszica 8
- Zespołu szpitalnego - wpisanego do rejestru WKZ pod numerem 2279/91 z 12.09.1991 r.

Kompleks zespołu szpitalnego został wzniesiony w latach 1911-1912. Budynek wchodzący w jego skład są murowane, za wyjątkiem drewnianej altany. Całość opasana murowanym ogrodzeniem z bramami wjazdowymi. W skład zespołu szpitalnego wchodzi budynek prosektorium z kaplicą, pawilon oddziału dziecięcego, magazyn, wspomniane altana oraz ogrodzenie. W skład zespołu szpitalnego, objętego ochroną konserwatorską, wchodzi także park przyszpitalny – również w związku z koniecznością jego rewitalizacji i zachowania zlokalizowanego tam zasobu bioróżnorodności.

- Należy zadbać o obiekty sakralne (własność parafii) stanowiące zasadniczą część zasobu dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu – zarówno w odniesieniu do zabytków nieruchomych, jak i ruchomych będącymi elementami wyposażenia świątyń, kaplic innych miejsc kultu. Należy przeprowadzać konieczne prace remontowe, budowlane, konserwatorskie, renowacyjne, a także zabezpieczające zabytki przed uszczerbkiem związanym z czynnikami zewnętrznymi jak i ewentualną działalnością przestępczą.
- Należy dołożyć starań o zachowanie zabytkowych parków stanowiących zasób walorów przyrodniczych. Ich rewitalizacja służyć może przywróceniu im pierwotnych funkcji (np. zdrojowej jak w przypadku parku w Pokoju) bądź nowych np. edukacyjnych.
- Jednym z kierunkowych działań wynikających z zapisów Programów powinno być tworzenie partnerstw lokalnych i ponadsektorowych, które wspólnie mogą się ubiegać o realizację działań finansowanych ze środków zewnętrznych. Powiat Namysłowski antycypując konieczność tego typu rozwiązań powołał Partnerstwo na rzecz Stobrowskiej Strefy Rehabilitacji i Rekreacji. Natomiast na potrzeby aplikowania

o środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Poddziałanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura zawiązał partnerstwo projektowe z Gminami: Wilków, Świerczów, Domaszowice oraz 5 parafiami rzymskokatolickimi z tego obszaru, aby starać się o środki na sfinansowanie prac w ramach projektu „Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego na obszarze Stobrawskiej Strefy Rehabilitacji i Rekreacji – część północna”.

- Należy wykorzystać możliwości nowych technologii w celu digitalizacji zasób i ich udostępnienia
- Wobec obiektów, stanowiących własność prywatną, należy podjąć kroki w celu nakłonienia właścicieli do przeprowadzenia niezbędnych prac zabezpieczających.

6.3. Zadania programu opieki nad zabytkami

PRIORYTET I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno - gospodarczego Powiatu Namysłowskiego	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczenie przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków),• Prowadzenie systematycznego monitoringu stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych• Aplikowanie o środki zewnętrzne na remonty, renowacje, restauracje, rewitalizację zabytków
2. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne	<ul style="list-style-type: none">• poprawa dostępności do obiektów dziedzictwa kulturowego, także za pomocą dedykowanych e-usług, ułatwień dla osób z niepełnosprawnościami• wspieranie działań promocyjnych zarówno powiatu jak i organizacji społecznych• odpowiednie oznakowanie zabytków• odpowiednie wyeksponowanie zabytków, np. iluminacja

5. Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.	<ul style="list-style-type: none">• Współpraca z Urzędem Pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną.
--	--

Kierunki i zadania w ramach Priorytetu nr II. PRIORYTET II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Powiatu Namysłowskiego	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
1. Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu.	<ul style="list-style-type: none">• Opracowanie systemu informacji- analogowej i cyfrowej dotyczącej potencjału i zasobów dziedzictwa kulturowego – strona www., dedykowana aplikacja, foldery promocyjne, i inne nośniki promocyjne• opracowanie i wytyczne szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, ekologicznych udostępniających zasoby historyczno- przyrodnicze
2. Edukacja i popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym powiatu.	<ul style="list-style-type: none">• Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach oraz dobrych praktyk projektowych przy zabytkach.• wspomaganie organizacji społecznych;• organizacja, dotowanie festynów, festiwali, imprez cyklicznych kultywujących tradycje i budujące tożsamość lokalną• organizacja szkoleń, prelekcji, spotkań informacyjnych na temat dziedzictwa kulturowego
3. Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowaniem lub realizowanym procesem inwestycyjnym	<ul style="list-style-type: none">• wykonanie prac studialnych• finansowanie wykonania inwentaryzacji architektoniczno - konserwatorskiej

PRIORYTET III: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
1. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none">• współpraca partnerska instytucji zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego• współpraca ze Stobrawskim Parkiem Krajobrazowym, uczelniami wyższymi i innymi instytucjami w zakresie promocji turystyki, ochrony bioróżnorodności
2. Rozszerzenie zasobów i ochrony dziedzictwa kulturowego powiatu	<ul style="list-style-type: none">• aktualizacja gminnych programów ochrony nad zabytkami, inwentaryzacja nie ujętych jeszcze obiektów kultury• respektowanie postulatów ochrony zabytków przy realizacji inwestycji powiatowych;• uwzględnienie postulatów ochrony dziedzictwa kulturowego w opracowaniach strategicznych

7. Instrumentarium Realizacji Programu opieki i nad zabytkami

Zadania określone w Programie będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

• Instrumenty prawne:

- inwentaryzacja zasobów i wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością powiatu;
- wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, zwłaszcza Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

W oparciu o zapisy ustawowe, m.in.:

- ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2014 poz. 1446);
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. 2015 poz. 199);
- ustawa Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. 2013 poz. 1409);
- ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2013 poz. 1232, ze zm.);
- ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2013 poz. 627, ze zm.)

• **Instrumenty finansowe:**

Zakładają one finansowanie lub współfinansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością powiatu:

- korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich – tworzenie partnerstw lokalnych i ponadsektorowych na rzecz dziedzictwa kulturowo – przyrodniczego (utworzona Stobrowska Strefa Rehabilitacji i Rekreacji, a także partnerstwo projektowe w celu realizacji projektu „Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego na obszarze Stobrowskiej Strefy Rehabilitacji i Rekreacji – część północna”, a także innych źródeł zewnętrznych,
- udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i budowlane przy zabytkach;

• **Instrumenty koordynacji:**

Zakładają one działania poprzez:

- realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju i innych,
- współpracę z innymi właścicielami zabytków – kościelnymi osobami prawnymi, właścicielami prywatnymi współpracą z gminami wchodzącym w skład powiatu;
- współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- współpraca samorządowa i ponadsektorowa w zakresie wspólnych działań na rzecz ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

• **Instrumenty społeczne:**

Zakładają one działania:

- edukacyjne i promocyjne,
- współdziałanie z organizacjami społecznymi,
- informacja na temat roli dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, jako czynnika prorozwojowego
- współpraca z organizacjami społecznymi.

• **Instrumenty kontrolne:**

- monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego
- sporządzanie co dwa lata sprawozdania z realizacji Powiatowego programu opieki nad zabytkami oraz aktualizacja programu związana z ustawowym czteroletnim okresem obowiązywania;
- aktualizacja bazy zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu

8. Zasady oceny realizacji Powiatowego programu opieki nad zabytkami Powiatu Namysłowskiego

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2014 poz. 1446) Starosta zobowiązany jest do sporządzania, co dwa lata, sprawozdań z realizacji

Powiatowego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go Radzie Powiatu. Sprawozdanie powinno być poprzedzone analizą stopnia realizacji programu. Powinna ona uwzględniać następujące czynniki:

- wykonanie zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania Powiatowego programu opieki nad zabytkami;
- efektywność ich wykonania.

Proponuje się następujące kryteria i wskaźniki oceny realizacji zadań, które zawarto w rozdziale 6, podrozdział 2.

PRIORYTET I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju gospodarczo - społecznego Powiatu Namysłowskiego
<ul style="list-style-type: none">• procentowy poziom wydatków Powiatu Namysłowskiego na ochronę i opiekę nad zabytkami,• wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz obiekty objęte pracami,• kwota pozyskanych środków zewnętrznych,• liczba obiektów, do których ułatwiono dostęp,• liczba przeprowadzonych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność powiatu,• inne.
PRIORYTET II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Powiatu Namysłowskiego
<ul style="list-style-type: none">• liczba opracowanych i wydanych publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego powiatu,• liczba aplikacji, stron internetowych dedykowanych dziedzictwu kulturowemu,• liczba wspartych festynów, festiwali, imprez cyklicznych kultywujących tradycje i budujące tożsamość lokalną,• liczba wspartych organizacji społecznych.
PRIORYTET III: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego
<ul style="list-style-type: none">• liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków, obszarów i obiektów zabytkowych,• liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii,• zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi,• Inne.

9. Źródła finansowania Powiatowego programu opieki nad zabytkami

Poza środkami własnymi Powiatu Namysłowskiego jednostki samorządowe mają możliwość pozyskiwania szeregu środków zewnętrznych, są wśród nich:

- Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
 - Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
 - Fundusze europejskie
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020
- Program operacyjny infrastruktura i środowisko 2014 - 2020

- Polska Cyfrowa PO PC 2014 - 2020

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020

Informacje o zasadach i kryteriach dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowania na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami można uzyskać na poniższych stronach internetowych:

- www.mkidn.gov.pl
- www.funduszeuropejskie.gov.pl
- www.minrol.gov.pl
- www.pozytek.gov.pl
- www.partnerstwopublicznoprywatne.info – informacje dotyczące możliwości finansowania przy wykorzystaniu ustawy o partnerstwie publiczno-privatnym,

10. Realizacja i finansowanie przez Powiat Namysłowski zadań z zakresu ochrony zabytków

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii kultury. Właściciel, użytkownik obiektu zabytkowego ma obowiązek:
 - 1) zawiadamiania OWKZ o:
 - zagrożeniu dla zabytku, natychmiast po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
 - zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku (zmianie właściciela),
 - zniszczeniu lub uszkodzeniu zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
 - 2) udostępnienia nieruchomości zabytkowej organom ochrony zabytków w celu przeprowadzenia badań lub kontroli,
 - 3) uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań i innych działań przy obiekcie zabytkowym,
 - 4) wykonania prac konserwatorskich lub robót budowlanych na podstawie decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków, jeśli ich przeprowadzenie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem zabytku,
 - 5) w przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta, na wniosek OWKZ, może wydać decyzję

o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. W przypadku gdy usunięcie zagrożenia nie jest możliwe, zabytek nieruchomy może być na wniosek OWKZ wywłaszczony przez starostę na rzecz gminy właściwej ze względu na miejsce położenia zabytku lub Skarbu Państwa; tryb i zasady wywłaszczenia określa ustawa o gospodarce nieruchomościami,

6) zagospodarowanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków na cele użytkowe wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:

- dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku;
- programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym uzgodnionego z OWKZ, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie;
- programu zagospodarowania zabytku nieruchomego uzgodnionego z OWKZ wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku; w programie należy szczególnie uwzględnić wyeksponowanie wartości zabytkowych obiektu,

7) finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych w ramach sprawowania opieki nad zabytkami przez osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego. Jeżeli tytuł prawny do zabytku nieruchomego służy jednostce samorządu terytorialnego, to finansowanie tych prac i robót jest zadaniem własnym tej jednostki. Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku²⁸.

Realizacja i finansowanie zadań z zakresu ochrony zabytków przez powiat – zwłaszcza w stosunku do zabytków będących własnością powiatu - zależy od możliwości budżetowych. Dlatego równie istotną – pozafinansową - rolę powiatu jest szeroka promocja walorów dziedzictwa kulturowego i poprzez to oddziaływanie na środowisko lokalne w celu mobilizacji na rzecz działań służących zachowaniu, ochronie i rozwojowi zasobu dziedzictwa kulturowego – np. inicjowanie partnerstw samorządowych czy partnerstw publiczno – prywatnych.

Powiat Namysłowski co roku z budżetu udziela dotacji renowację zabytków, na podstawie uchwały Rady Powiatu Namysłowskiego nr XXXVIII/362/2010 z dnia 28.04.2010r. w kwocie ok. 100 000 zł. Dodatkowo przyznaje ok. 20 000 zł na inne działania związane z obszarem kultury.

²⁸ http://www.wuozopole.pl/images/o_czym_wlasciciel/skrypt.pdf

Powiat planuje wspierać finansowo prace konserwatorskie i remonty zabytków również w latach obowiązywania Powiatowego programu opieki nad zabytkami.

Zadania wpływające na stan zachowania zabytków powiat planuje finansować również źródeł zewnętrznych – w ramach porozumień międzygminnych i ponadsektorowych chce występować jako lider projektów i wniosków aplikacyjnych. Jak już wspomniano Powiat Namysłowski lideruje inicjatywie – Stobrowska Strefa Rehabilitacji i Rekreacji oraz partnerstwu projektowemu „Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego na obszarze Stobrowskiej Strefy Rehabilitacji i Rekreacji – część północna”. Jest to dowód na to, że Powiat Namysłowski w koncepcji strategicznego zarządzania ujmuje obszar dziedzictwa kulturowego, jako ważny element służący nie tylko budowaniu tożsamości lokalnej i zachowania zasobu historycznego, ale również impuls służący pobudzeniu rozwoju społeczno – gospodarczego. Takie działania będą oddziaływać na postrzeganie atrakcyjności powiatu pod kątem turystycznym, a nawet inwestycyjnym.

Elementy wskazane do realizacji w przedmiotowym Programie mogą być też realizowane i finansowane przez instytucje funkcjonujące na terenie powiatu, których działalność statutowa dotyczy dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, np. organizacje pozarządowe, osoby prywatne oraz kościelne osoby prawne.

11. Bibliografia

1. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2014 poz. 1446);
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.- (Dz. U. nr 78 poz. 483, ze zm.);
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2012 poz. 647, ze zm.);
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane (Dz. U. 2013, poz. 1409);
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232);
6. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013 r. poz. 627);
7. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2014 poz. 518);
8. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 2012 poz. 406);
9. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011 nr 113, poz. 661);
10. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2014 r. poz. 399);

11. Gminny program opieki nad zabytkami Poradnik metodyczny -
<http://www.nid.pl/upload/iblock/5b9/5b969b15ceca07b4ed33ae2020cde48e.pdf>
12. Gminne Programy Opieki nad zabytkami gmin wchodzących w skład Powiatu Namysłowskiego
13. Dokumenty strategiczno – planistyczne Powiatu Namysłowskiego
14. Strony Internetowe poszczególnych gminy powiatu;
15. www.wuozopole.pl
16. www.premier.gov.pl
17. www.funduszeuropejskie.gov.pl;
18. www.rpo.wo.pl;
19. www.nid.pl;
20. www.isap.sejm.gov.pl;
21. www.wikipedia.pl
22. http://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2015/5270/Oryginal/Zalacznik1